



19 สิงหาคม 2564

เรียน ผู้จัดการ

สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินทุกแห่ง

ที่ ธพท.ฝต2.(06)ว. 741/2564 เรื่อง นำส่งประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย
เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนโดยทางการ (Pillar 2)

ธนาคารแห่งประเทศไทยขอให้นำส่งประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สกส1. 2/2564 เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนโดยทางการ (Pillar 2) ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2564 ซึ่งได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 138 ตอนพิเศษ 190 ง ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2564

การปรับปรุงประกาศในครั้งนี้ เพื่อให้สถาบันการเงินเสริมสร้างวิธีการบริหารความเสี่ยง และการประเมินความเสี่ยงของเงินกองทุนอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะความเสี่ยง (Risk profile) และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันซึ่งจะช่วยสนับสนุนเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงินในระยะยาว โดยมีสาระสำคัญ คือ การปรับวิธีการประเมินความเสี่ยงจากการกระจุกตัวด้านเครดิตและความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคาร การกำหนดความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญเพิ่มเติม ได้แก่ ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และความเสี่ยงด้านกฎหมายและการกำกับการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ และการคำนึงถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลในกระบวนการประเมินความเสี่ยง ทั้งนี้ ในระหว่างการพัฒนารอบการประเมินตามประกาศฉบับนี้สถาบันการเงินอาจเลือกใช้แนวทางการประเมินความเสี่ยงที่เหมาะสมกับข้อจำกัดได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(นายจาตุรงค์ จันทรวงศ์)

ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายกำกับสถาบันการเงิน 1

ผู้ว่าการแทน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สกส1. 2/2564 เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแล
เงินกองทุนโดยทางการ (Pillar 2) ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2564

สายกำกับสถาบันการเงิน 1

โทรศัพท์ 0 2283 5915, 0 2356 7001, 0 2356 7675

สกสว00-งท00002-25640819

งท000 วันที่ 19 ส.ค. 2564



1. เหตุผลในการออกประกาศ

ในช่วงที่ผ่านมา ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนโดยทางการ (Pillar 2) เพื่อกำหนดบทบาทของสถาบันการเงินและผู้กำกับดูแล โดยกำหนดให้สถาบันการเงินมีระบบการบริหารความเสี่ยงที่ดีโดยมีกระบวนการประเมินความเสี่ยงของเงินกองทุน (Internal Capital Adequacy Assessment Process-ICAAP) ที่สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ ทั้งความเสี่ยงตามหลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำ (Pillar 1) และความเสี่ยงอื่น ๆ ที่ Pillar 1 ยังครอบคลุมไม่ครบถ้วน ทั้งนี้ สถาบันการเงินควรมีเงินกองทุนเพียงพอเพื่อรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจทั้งภายใต้ภาวะปกติและภาวะวิกฤต

ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้สถาบันการเงินได้รับผลกระทบจากความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญเพิ่มขึ้นหลายประการ เช่น ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology : IT) และการดำเนินธุรกิจแบบดิจิทัล รวมทั้งผลจากการเปลี่ยนแปลงของหลักเกณฑ์การกำกับดูแลตามแนวทาง Basel III ประกอบกับธนาคารแห่งประเทศไทยได้ตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องการธนาคารเพื่อความยั่งยืน (Sustainable banking) เพื่อให้สถาบันการเงินในฐานะผู้จัดสรรเงินทุนซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ ดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environmental, Social and Governance: ESG)

ด้วยเหตุข้างต้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงออกประกาศฉบับนี้ เพื่อปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนโดยทางการ (Pillar 2) โดยเพิ่มขอบเขตการบังคับใช้ให้ครอบคลุมสถาบันการเงินทุกแห่ง กำหนดความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญที่สถาบันการเงินต้องประเมินความเสี่ยงเพิ่มขึ้น ได้แก่ ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology risk : IT Risk) และความเสี่ยงด้านกฎหมายและการกำกับการปฏิบัติตามกฎหมาย (Legal and compliance risk) และได้ปรับปรุงแนวทางในการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวทางการประเมินความเสี่ยงและการดำรงเงินกองทุนส่วนเพิ่มที่ต้องดำรงสำหรับความเสี่ยงจากการกระจุกตัวด้านเครดิต (Credit concentration risk) และความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคาร (Interest rate risk in the banking book-IRRBB) เพื่อให้สอดคล้อง

สกสป00-งท00001-256406 01

งท000 วันที่ 1 มิ.ย. 2564

กับสถานะที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการกำหนดให้สถาบันการเงินคำนึงถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) ในการพิจารณาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

2. อำนาจตามกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความมาตรา 30 มาตรา 57 และมาตรา 71 แห่งพระราชบัญญัติ ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ธนาครแห่งประเทศไทยออกหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำกับดูแล เงินกองทุนโดยทางการ (Pillar 2) เพื่อกำหนดให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติตามที่กำหนดในประกาศ ฉบับนี้

3. ประกาศที่ยกเลิก

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สกส. 5/2552 เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแล เงินกองทุนโดยทางการ (Pillar 2) ลงวันที่ 21 สิงหาคม 2552

4. ขอบเขตการบังคับใช้

ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน ทุกแห่ง ทั้งนี้ ให้สถาบันการเงินนำกระบวนการ ICAAP ไปประยุกต์ใช้ให้ครอบคลุมกลุ่มธุรกิจทางการเงิน ทั้งระดับ Solo Consolidation และระดับ Full Consolidation ด้วย

5. เนื้อหา

5.1 คำจำกัดความ

“กลุ่มธุรกิจทางการเงิน” หมายความว่า กลุ่มธุรกิจทางการเงินตามที่กำหนด ในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลโครงสร้างและขอบเขตธุรกิจ ของกลุ่มธุรกิจทางการเงิน

“ธนาคารพาณิชย์ที่มีนัยต่อความเสี่ยงเชิงระบบในประเทศ (Domestic Systemically Important Banks-DSIBs) หมายความว่า ธนาคารพาณิชย์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศว่าเป็นธนาคารพาณิชย์ที่มีนัยต่อความเสี่ยงเชิงระบบในประเทศตามประกาศ ธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยรายชื่อธนาคารพาณิชย์ที่มีนัยต่อความเสี่ยงเชิงระบบในประเทศ

“รายงานการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุน (ICAAP Report)” หมายความว่า รายงานที่สถาบันการเงินกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการประเมิน ความเพียงพอของเงินกองทุนที่เหมาะสมกับลักษณะ ความซับซ้อนของการดำเนินธุรกิจ ปริมาณ ธุรกิจกรรม และครอบคลุมถึงความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ซึ่งช่วยให้สถาบันการเงิน

สามารถบริหารความเสี่ยงในแต่ละด้านที่มีอยู่ให้สอดคล้องกันมากขึ้นและช่วยยกระดับการบริหารความเสี่ยงในภาพรวมให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถรับมือกับภาวะวิกฤตได้อย่างทันกาล

5.2 หลักเกณฑ์

หลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนโดยทางการ (Pillar 2) ตามประกาศฉบับนี้ ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 4 ข้อ ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยจะใช้เป็นกรอบหลักการในการกำกับดูแลสถาบันการเงิน โดยแบ่งเป็นส่วนที่เป็นหน้าที่ของสถาบันการเงิน และส่วนที่เป็นหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย ดังนี้

ส่วนที่เป็นหน้าที่ของสถาบันการเงิน

หลักการ Pillar 2 ข้อที่ 1 : สถาบันการเงินต้องมีกระบวนการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุน (Internal Capital Adequacy Assessment Process - ICAAP) ที่สอดคล้องกับลักษณะความเสี่ยง (Risk profile) รวมถึงขนาด ความซับซ้อน และลักษณะการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงินแต่ละแห่ง และต้องจัดทำแผนเงินกองทุน (Capital planning) โดยคำนึงถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นภายใต้ภาวะปกติและภาวะวิกฤต ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

หลักการ Pillar 2 ข้อที่ 3 : สถาบันการเงินควรดำรงเงินกองทุนสูงกว่าอัตราขั้นต่ำที่กำหนดไว้ตาม Pillar 1 โดยธนาคารแห่งประเทศไทยอาจสั่งการให้สถาบันการเงินปรับปรุงกระบวนการ ICAAP หรือให้ดำรงเงินกองทุนเพิ่มเติมในกรณีที่เห็นว่าเงินกองทุนที่มีอยู่ไม่เพียงพอที่จะรองรับความเสี่ยงทั้งหมด

ส่วนที่เป็นหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย

หลักการ Pillar 2 ข้อที่ 2 : ธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำตาม Pillar 1 และประเมินความเหมาะสมของกระบวนการ ICAAP ซึ่งรวมถึงการทดสอบภาวะวิกฤต (Stress test) เพื่อประเมินผลกระทบต่อเงินกองทุนภายใต้ภาวะวิกฤต และการจัดทำแผนเงินกองทุน (Capital planning) ของสถาบันการเงิน

หลักการ Pillar 2 ข้อที่ 4 : ธนาคารแห่งประเทศไทยจะดำเนินมาตรการและ/หรือเข้าแทรกแซงสถาบันการเงินโดยเร็ว เพื่อป้องกันไม่ให้เงินกองทุนของสถาบันการเงินต่ำกว่าระดับที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจสั่งการให้สถาบันการเงินดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงเพิ่มขึ้นจากเกณฑ์ขั้นต่ำตามกฎหมายหากเห็นว่าความเสี่ยงของสถาบันการเงินอยู่ในระดับสูงเกินสมควร และไม่สามารถแก้ไขให้ลดลงได้ภายในเวลาที่กำหนด

5.3 กระบวนการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุน (Internal Capital Adequacy Assessment Process)

หลักการ Pillar 2 ข้อที่ 1 : สถาบันการเงินต้องมีกระบวนการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุน (ICAAP) ที่สอดคล้องกับลักษณะความเสี่ยง และจัดทำแผนเงินกองทุน (Capital planning)

สถาบันการเงินมีหน้าที่ในการจัดทำกระบวนการ ICAAP ให้ครอบคลุมความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญทั้งหมด และดำรงเงินกองทุนที่เพียงพอเพื่อรองรับความเสี่ยงนั้น โดยต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของสถาบันการเงิน ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต นอกจากนี้ สถาบันการเงินจะต้องทดสอบภาวะวิกฤตและนำผลของการทดสอบมาพิจารณาประกอบการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุนด้วย เพื่อให้สามารถวางแผนเงินกองทุนได้อย่างเหมาะสมในกรณีที่สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง

สถาบันการเงินต้องจัดให้มีนโยบาย (Policies) กระบวนการ (Processes) และขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Procedures) ของกระบวนการ ICAAP เป็นลายลักษณ์อักษรให้เป็นที่เข้าใจของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ ทั้งนี้ กระบวนการ ICAAP ของสถาบันการเงินควรสอดคล้องกับขนาด ลักษณะ และความซับซ้อนของธุรกิจของสถาบันการเงิน อย่างไรก็ตาม กระบวนการ ICAAP ของสถาบันการเงินทุกแห่งต้องมีองค์ประกอบสำคัญอย่างน้อย 5 ด้าน และต้องปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำในแต่ละองค์ประกอบดังต่อไปนี้

5.3.1 การกำกับดูแลโดยคณะกรรมการสถาบันการเงินและผู้บริหารระดับสูง (Board and senior management oversight)

(1) คณะกรรมการสถาบันการเงินมีขอบเขตความรับผิดชอบดังนี้

(1.1) อนุมัติระดับความเสี่ยงที่สถาบันการเงินยอมรับได้ (Risk appetite) โดยต้องมีความเข้าใจในลักษณะและระดับความเสี่ยงที่สถาบันการเงินเผชิญอยู่ และติดตามให้การดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงินอยู่ในขอบเขตความเสี่ยงที่กำหนดไว้

(1.2) อนุมัตินโยบายการประเมินความเสี่ยงและความเพียงพอของเงินกองทุน รวมทั้งกลยุทธ์ในการดำรงเงินกองทุน

(1.3) มอบหมายผู้บริหารระดับสูงเพื่อดำเนินการตามข้อ (2) และติดตามการดำเนินการของผู้บริหารระดับสูงในประเด็นที่มีนัยสำคัญต่อสถาบันการเงิน

(2) ผู้บริหารระดับสูง (ซึ่งหมายถึงคณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการอื่น และผู้บริหารระดับกรรมการผู้จัดการถึงผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการที่เกี่ยวข้อง) ต้องเข้าใจลักษณะและระดับความเสี่ยงของสถาบันการเงิน และดำเนินการดังนี้

(2.1) กำหนดกระบวนการพิจารณาความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ แนวทางการประเมินความเสี่ยงประเภทต่าง ๆ และระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้สำหรับแต่ละความเสี่ยงที่สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่สถาบันการเงินยอมรับได้

(2.2) พัฒนาระบบที่สามารถเชื่อมโยงระดับความเสี่ยงกับระดับเงินกองทุนที่ต้องดำรง

(2.3) อนุมัตินโยบายการทดสอบภาวะวิกฤตที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้มั่นใจว่านโยบายการทดสอบภาวะวิกฤตครอบคลุมและสอดคล้องกับธุรกรรมและระดับความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญของสถาบันการเงิน

(2.4) กำหนดผู้รับผิดชอบและดูแลให้มีการนำการทดสอบภาวะวิกฤตมาใช้เป็นเครื่องมือบริหารความเสี่ยง เพื่อประเมินความมั่นคงของฐานะและการดำเนินงาน และความเพียงพอของเงินกองทุนสำหรับการดำเนินธุรกิจในลักษณะการมองไปข้างหน้า

(2.5) ประเมินความต้องการเงินกองทุนในอนาคตและความเหมาะสมของแผนเงินกองทุน โดยคำนึงถึงแผนธุรกิจ และระดับความเสี่ยง

(2.6) จัดให้มีนโยบายในการประเมินความเสี่ยงและความเพียงพอของเงินกองทุน และขั้นตอนการปฏิบัติที่เป็นลายลักษณ์อักษร

(2.7) จัดให้มีระบบการควบคุมภายในและการสอบทานเพื่อติดตามให้มีการปฏิบัติตามนโยบายที่กำหนด

(2.8) สื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องในองค์กรทราบและเข้าใจอย่างทั่วถึง

5.3.2 การประเมินความเสี่ยงที่ครอบคลุมความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ (Comprehensive risk assessment)

สถาบันการเงินต้องมีกระบวนการประเมินและบริหารความเสี่ยงที่สอดคล้องกับลักษณะความเสี่ยงของสถาบันการเงิน โดยครอบคลุมความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญทั้งหมดซึ่งเกิดจากการดำเนินงานของสถาบันการเงินทั้งที่อยู่ภายใต้ภาวะปกติและภาวะวิกฤต โดยนอกเหนือจากความเสี่ยงตาม Pillar 1 ซึ่งได้แก่ ความเสี่ยงด้านเครดิต ความเสี่ยงด้านตลาด และความเสี่ยงด้านปฏิบัติการซึ่งเป็นความเสี่ยงที่สถาบันการเงินจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำตามประกาศ Pillar 1 แล้ว สถาบันการเงินจะต้องคำนึงถึงความเสี่ยงอื่น ๆ ที่ Pillar 1 ยังครอบคลุมไม่ครบถ้วนหรือไม่ได้ระบุไว้ด้วย นอกจากนี้ ในกรณีที่สถาบันการเงินใช้วิธี Standardised approach สถาบันการเงินจะต้องคำนึงถึงกรณีที่น่าหนักความเสี่ยงที่กำหนดในวิธีนี้อาจไม่สะท้อนความเสี่ยงที่แท้จริงของสถาบันการเงิน

(1) การประเมินความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญภายใต้ภาวะปกติ

สำหรับความเสี่ยงที่ Pillar 1 ยังครอบคลุมไม่ครบถ้วนหรือยังไม่ได้ระบุไว้ ให้สถาบันการเงินมีกระบวนการพิจารณาความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ (Materiality) โดยต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของสถาบันการเงิน ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต และควรรวมถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) ด้วย และให้สถาบันการเงินมีแนวทางการ

ประเมินความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญดังกล่าวอย่างเหมาะสม ซึ่งอย่างน้อยต้องครอบคลุมถึงความเสี่ยงดังต่อไปนี้ โดยที่ ธพท. อาจกำหนดความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญและแนวทางการประเมินความเสี่ยงของแต่ละสถาบันการเงินเพิ่มเติมได้

ก. ความเสี่ยงที่กำหนดให้สถาบันการเงินใช้วิธีเชิงปริมาณ (Quantitative method) ในการประเมิน

- ความเสี่ยงจากการกระจุกตัวด้านเครดิต (Credit concentration risk)
- ความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคาร (Interest rate risk in the banking book)

ข. ความเสี่ยงที่อนุญาตให้สถาบันการเงินใช้วิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative method) ในการประเมิน

- ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (Liquidity risk)
- ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic risk)
- ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง (Reputation risk)
- ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology risk: IT Risk)
- ความเสี่ยงด้านกฎหมายและการกำกับการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ (Legal and compliance risk)

ให้สถาบันการเงินทำการประเมินความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญอย่างเหมาะสมโดยสถาบันการเงินสามารถประเมินความเสี่ยงข้างต้นตามแนวทางการประเมินความเสี่ยงที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ หรืออาจใช้แนวทางอื่นที่สถาบันการเงินพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหมาะสมก็ได้

(1.1) ความเสี่ยงจากการกระจุกตัวด้านเครดิต (Credit concentration risk)

ความเสี่ยงจากการกระจุกตัวด้านเครดิต หมายถึงความเสี่ยงที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน หรือทำธุรกรรมในลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อแก่กลุ่มลูกหนี้ ภาคธุรกิจ หรือพื้นที่ใดเป็นจำนวนมาก ซึ่งหากเกิดความเสียหายขึ้นจะส่งผลกระทบต่อฐานะและความสามารถในการดำเนินงานของสถาบันการเงินอย่างมีนัยสำคัญ ความเสี่ยงจากการกระจุกตัวด้านเครดิตประเภทสำคัญที่สถาบันการเงินควรกำหนดกระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม

ได้แก่ การกระจุกตัวของลูกหนี้รายใหญ่ (large borrower credit concentration) การกระจุกตัวของลูกหนี้ในแต่ละภาคธุรกิจ (sector concentration) เป็นต้น

แนวทางในการประเมินความเสี่ยง

ให้สถาบันการเงินประเมินความเสี่ยงจากการกระจุกตัวด้านเครดิตโดยวิธีเชิงปริมาณและทำการควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยควรมีกกลยุทธ์ในการบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk Mitigation Strategies) หรือปรับลดปริมาณความเสี่ยง (Risk Exposure)

หากพบว่ามีความเสี่ยงจากการกระจุกตัวด้านเครดิต ให้สถาบันการเงินดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงดังกล่าวเพิ่มเติมจากที่ต้องดำรงตามเงื่อนไขการดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำตามประกาศ Pillar 1

ทั้งนี้ ให้สถาบันการเงินมีความระมัดระวัง (Conservatism) ในการจัดการความเสี่ยงจากการกระจุกตัวของกลุ่มลูกหนี้รายใหญ่ และต้องพิจารณากำหนดราคา (Pricing) ที่จะเรียกเก็บจากกลุ่มลูกหนี้ให้สอดคล้องกับความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นด้วย

นอกจากนี้ สำหรับสถาบันการเงินที่ได้รับการผ่อนผันการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ (Single Lending Limit) และมีการดำรงเงินกองทุนส่วนเพิ่ม (Capital add-on) เพื่อรองรับความเสี่ยงด้านการกระจุกตัวด้านเครดิตของกลุ่มลูกหนี้รายใหญ่ตามแนวนโยบายธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยแนวทางการพิจารณาผ่อนผันการกำกับลูกหนี้รายใหญ่แก่กลุ่มธุรกิจที่มีศักยภาพและมีฐานะกิจการที่มั่นคงสำหรับธนาคารพาณิชย์นั้น เนื่องจากเงินกองทุนส่วนเพิ่มดังกล่าวอาจทับซ้อนกับเงินกองทุนที่ต้องดำรงเพื่อรองรับความเสี่ยงจากการกระจุกตัวด้านเครดิตตามประกาศฉบับนี้ ดังนั้น หากสถาบันการเงินพิสูจน์ได้ว่าความเสี่ยงข้างต้นมีความทับซ้อน สถาบันการเงินสามารถที่จะดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงจากการกระจุกตัวด้านเครดิตเฉพาะส่วนที่ยังไม่ครอบคลุม

(1.2) ความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคาร (Interest rate risk in the banking book – IRRBB)

ความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคาร หมายถึง ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายต่อรายได้และ/หรือมูลค่าทางเศรษฐกิจ¹ (Economic value) ของสถาบันการเงินจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย ซึ่งอาจเกิดจากฐานะทั้งในและนอกงบดุลที่อยู่ในบัญชีเพื่อการธนาคาร (Banking book)

¹ อ้างอิงคำนิยามของมูลค่าทางเศรษฐกิจ จากประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วย หลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคารของสถาบันการเงิน หมายถึง มูลค่าปัจจุบันซึ่งคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยตลาดของกระแสเงินสดรับที่คาดการณ์ของสินทรัพย์ หักลบด้วยกระแสเงินสดจ่ายที่คาดการณ์ของหนี้สิน รวมกับกระแสเงินสดสุทธิที่คาดการณ์ของรายการนอกงบดุล

แนวทางในการประเมินความเสี่ยง

ให้สถาบันการเงินประเมินความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคารโดยวิธีเชิงปริมาณและต้องพิจารณาผลกระทบต่อมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการเปลี่ยนแปลงของเส้นอัตราผลตอบแทน (Yield curve) แบบขนาน (Parallel shift)

นอกจากนี้ ให้สถาบันการเงินพิจารณาปัจจัยด้านพฤติกรรมของลูกค้าและพิจารณาความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงรูปร่างและความชันของ Yield curve ตามเอกสารแนบ 1 ด้วย

หากพบว่ามีความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคารเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ ให้สถาบันการเงินกำหนดแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อลดความเสี่ยงให้ลงมาอยู่ในระดับที่ยอมรับได้หรือปรับลดปริมาณความเสี่ยง (Risk exposure) หรือให้สถาบันการเงินดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงส่วนที่เกินดังกล่าวเพิ่มเติมจากที่ต้องดำรงตามเงื่อนไขการดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำตามประกาศ Pillar 1

(1.3) ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (Liquidity risk)

ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการที่สถาบันการเงินไม่สามารถชำระหนี้สินหรือภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด เนื่องจากไม่สามารถเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้ หรือไม่สามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอ หรือสามารถจัดหาเงินทุนได้แต่ด้วยต้นทุนที่สูงเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินกองทุนของสถาบันการเงินทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

แนวทางในการประเมินความเสี่ยง

ให้สถาบันการเงินประเมินความเสี่ยงด้านสภาพคล่องโดยวิธีเชิงคุณภาพและคำนึงถึงหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวนโยบายการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงิน แนวทางการตรวจสอบแบบเน้นธุรกรรมสำคัญของสถาบันการเงิน รวมถึงแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องอื่น ๆ

(1.4) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic risk)

ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงานและการนำไปปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายในที่สำคัญ เช่น จำนวนคน หรือระบบบริหารความเสี่ยงที่สถาบันการเงินมีอยู่ และสภาพแวดล้อมภายนอก อันอาจส่งผลกระทบต่อรายได้ เงินกองทุนและการดำรงอยู่ของกิจการ

แนวทางในการประเมินความเสี่ยง

ให้สถาบันการเงินประเมินความเสี่ยงด้านกลยุทธ์โดยวิธีเชิงคุณภาพที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของสถาบันการเงินทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

โดยพิจารณาบริบทของการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว มีความไม่แน่นอน และไม่สามารถคาดเดาได้ชัดเจน เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี (Disruptive technology)

(1.5) ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง (Reputation risk)

ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการที่สาธารณชน ได้แก่ ลูกค้า คู่ค้า นักลงทุน และผู้กำกับดูแล รับรู้ถึงภาพลักษณ์ในเชิงลบหรือขาดความเชื่อมั่นในสถาบันการเงิน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้ และ/หรือเงินกองทุนของสถาบันการเงินทั้งในปัจจุบันและในอนาคต โดยความเสี่ยงด้านชื่อเสียงอาจเกิดจากการที่สถาบันการเงินมีการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับจรรยาบรรณ ความคาดหวังของสังคม หรือมาตรฐานการบริการของธุรกิจ หรือไม่เป็นไปตามข้อตกลง หรือมีการให้บริการที่ไม่เป็นมิตรกับลูกค้า

ตัวชี้วัดความเสี่ยงด้านชื่อเสียง เช่น การร้องเรียนโดยบุคคล หรือองค์กรภายนอกจำนวนมากและบ่อยครั้งเกี่ยวกับเรื่องการให้บริการและคุณภาพโดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากเป็นกรณีที่อยู่ในความสนใจของสาธารณชน และเป็นข่าวในเชิงลบ

แนวทางในการประเมินความเสี่ยง

ให้สถาบันการเงินประเมินความเสี่ยงด้านชื่อเสียงด้วยวิธีเชิงคุณภาพโดยพิจารณาจากตัวชี้วัดความเสี่ยงด้านชื่อเสียงและปัจจัยเหล่านี้ประกอบ

- ฐานะและความแข็งแกร่งทางการเงินของสถาบันการเงิน
- การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลและจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ
- ประสิทธิภาพในการติดตามเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อชื่อเสียงของสถาบันการเงินอย่างต่อเนื่อง
- ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการด้านการให้บริการแก่ลูกค้าอย่างเป็นธรรม
- กลยุทธ์และกระบวนการในการสื่อสารประชาสัมพันธ์กับสาธารณชนและผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มได้ทันเวลาและมีประสิทธิผล
- ผลกระทบทางด้านชื่อเสียงจากบริษัทที่สถาบันการเงินมีความเกี่ยวข้อง

(1.6) ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology risk: IT Risk)

ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินธุรกิจ รวมถึงความเสี่ยงที่เกิดจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ (Cyber threat) โดยหากเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวหยุดชะงักหรือไม่สามารถดำเนินการได้จะส่งผลกระทบต่อระบบหรือการปฏิบัติงานของสถาบันการเงิน

แนวทางในการประเมินความเสี่ยง

ให้สถาบันการเงินประเมินความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามแนวทางที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วย หลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology risk) ของสถาบันการเงิน

(1.7) ความเสี่ยงด้านกฎหมายและการกำกับการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ (Legal and compliance risk)

ความเสี่ยงด้านกฎหมายและการกำกับการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ หมายถึงความเสี่ยงอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ มาตรฐาน และแนวปฏิบัติที่บังคับใช้กับธุรกรรมต่าง ๆ ของสถาบันการเงิน รวมทั้งการให้บริการลูกค้าอย่างเป็นธรรม ซึ่งอาจทำให้ถูกเปรียบเทียบปรับ ลงโทษ หรือได้รับความเสียหายจากการถูกร้องเรียน ฟ้องร้อง หรือถูกดำเนินการตามกฎหมาย

แนวทางในการประเมินความเสี่ยง

ให้สถาบันการเงินประเมินความเสี่ยงด้านกฎหมายและการกำกับการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ด้วยวิธีเชิงคุณภาพ โดยพิจารณาความเสียหายที่เกิดขึ้นในอดีต ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากกรณีที่อยู่ระหว่างกระบวนการฟ้องร้องหรือร้องเรียน ความเสียหายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยสถาบันการเงินยังต้องถือปฏิบัติตามแนวปฏิบัติธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำกับการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสถาบันการเงิน (Compliance) และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การบริหารจัดการด้านการให้บริการแก่ลูกค้าอย่างเป็นธรรม (Market Conduct) ซึ่งถือปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน และคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของกฎเกณฑ์ กฎหมาย หรือกฎระเบียบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตด้วย

ทั้งนี้ สถาบันการเงินสามารถใช้วิธีเชิงปริมาณสำหรับประเมินความเสี่ยงด้านกฎหมายและการกำกับการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ได้

ให้สถาบันการเงินจัดเก็บเอกสารในการประเมินความเสี่ยงและเงินกองทุนส่วนเพิ่มเพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถตรวจสอบได้ สำหรับความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญที่สถาบันการเงินใช้วิธีเชิงคุณภาพ ในการประเมิน หากความเสี่ยงดังกล่าวอยู่ในระดับสูงเกินกว่าความเสี่ยงที่ยอมรับได้ สถาบันการเงินจะต้องกำหนดแนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงให้ลงมาอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

(2) การทดสอบภาวะวิกฤต

ในการทดสอบภาวะวิกฤตซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินความเสี่ยงนั้นให้สถาบันการเงินปฏิบัติตามแนวทางการทดสอบภาวะวิกฤต (Stress test) ของสถาบันการเงินตามเอกสารแนบ 2 ซึ่งมีหลักการสำคัญดังนี้

(2.1) จัดให้มีการทดสอบภาวะวิกฤตสำหรับความเสี่ยงที่สำคัญ ตามสถานการณ์จำลองที่สถาบันการเงินกำหนดเอง (Self-developed scenario) อย่างเป็นระบบและเป็นประจำ อย่างน้อยตามระยะเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดในเอกสารแนบ 2 หรือเมื่อมีข้อบ่งชี้เหตุการณ์ไม่ปกติเกิดขึ้น นอกเหนือจากการทดสอบภาวะวิกฤตตามสถานการณ์จำลองมาตรฐานที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด (Supervisory scenario) เพื่อประเมินความมั่นคงของระบบสถาบันการเงินในภาพรวม

สถาบันการเงินควรกำหนดสถานการณ์จำลองที่มีความรุนแรงเพียงพอและมีโอกาสเกิดขึ้นได้ (Extreme but plausible events) ซึ่งสะท้อนประเภทความเสี่ยงหรือปัจจัยความเสี่ยงเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการจัดทำและสามารถนำไปใช้ได้ และควรกำหนดขึ้นโดยอาศัยหลักความระมัดระวัง (Conservatism)

ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ที่มีนัยต่อความเสี่ยงเชิงระบบในประเทศ ให้ดำเนินการทดสอบภาวะวิกฤตเพิ่มเติมตามที่กำหนดในเอกสารแนบ 2

(2.2) การทดสอบภาวะวิกฤตตามสถานการณ์จำลองที่สถาบันการเงินกำหนดเองอย่างน้อยต้องครอบคลุมความเสี่ยงด้านเครดิตและการกระจุกตัวด้านเครดิต ความเสี่ยงด้านตลาดในบัญชีเพื่อการค้า ความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคาร และความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

ทั้งนี้ สถาบันการเงินควรขยายขอบเขตการทดสอบภาวะวิกฤตให้ครอบคลุมความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกอื่น ๆ หรือความเสี่ยงประเภทอื่นที่มีนัยสำคัญด้วย เช่น สถาบันการเงินที่มีธุรกรรมซับซ้อนอาจมีความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงปัจจัยความเสี่ยงหรือสมมติฐานที่ส่งผลต่อการคำนวณราคายุติธรรมของตราสารอนุพันธ์ที่ซับซ้อน (Complex derivatives)

(2.3) สถาบันการเงินที่ใช้วิธี Internal Ratings-Bases Approach (IRB) สำหรับความเสี่ยงด้านเครดิต หรือวิธี Internal Model Approach (IMA) สำหรับความเสี่ยงด้านตลาด ต้องทดสอบภาวะวิกฤตเพื่อประเมินความน่าเชื่อถือของแบบจำลองเพิ่มเติมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

5.3.3 การประเมินความเพียงพอของเงินกองทุนอย่างเหมาะสม (Sound capital adequacy assessment)

ในการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุนให้เหมาะสมกับความเสี่ยงที่มีอยู่ สถาบันการเงินจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่อไปนี้

(1) ความเสี่ยงที่สำคัญภายใต้ภาวะปกติ ได้แก่ การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำตาม Pillar 1 และการดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญตามที่ได้กล่าวถึงในข้อ 5.3.2 (1) โดยในการประเมินความเสี่ยงที่ใช้วิธีเชิงปริมาณ (Quantitative method) สถาบันการเงินต้องคำนวณผลกระทบต่อเงินกองทุนและความเพียงพอของเงินกองทุนตามแนวทางที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดในรายงานข้อมูลความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญและความเพียงพอของเงินกองทุน (Pillar 2)

(2) ความเสี่ยงที่สำคัญภายใต้ภาวะวิกฤต โดยประเมินผลจากการทดสอบภาวะวิกฤต หากมีผลต่อเงินกองทุนของสถาบันการเงินอย่างมีนัยสำคัญ สถาบันการเงินจะต้องจัดทำแผนเตรียมการรองรับหรือจัดให้มีเงินกองทุนเพื่อรองรับผลกระทบดังกล่าว

(3) ความเหมาะสมของแนวทางหรือวิธีการที่สถาบันการเงินใช้ในการเชื่อมโยงความเสี่ยงที่มีอยู่กับเงินกองทุนที่ต้องใช้รองรับ รวมถึงความน่าเชื่อถือของกระบวนการ ICAAP พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงความเพียงพอของเงินกองทุนตามเงื่อนไขในประกาศที่เกี่ยวข้องในรายงานการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุน (ICAAP Report)

(4) การจัดทำแผนเงินกองทุน (Capital planning) สถาบันการเงินต้องมีกระบวนการวางแผนเงินกองทุน โดยต้องมีนโยบายด้านเงินกองทุนและการควบคุมความเสี่ยงที่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการสถาบันการเงิน มีการควบคุมภายในและกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงมีแผนการจัดการเพื่อรักษาระดับเงินกองทุน โดยสถาบันการเงินต้องจัดทำแผนเงินกองทุนให้ครอบคลุมสถานการณ์ปกติและภาวะวิกฤตล่วงหน้าอย่างน้อย 3 ปี เพื่อรองรับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งจะต้องกำหนดและวิเคราะห์ทางเลือกเพื่อรักษาและเสริมสร้างระดับเงินกองทุน โดยระบุผู้รับผิดชอบ ขั้นตอน ระยะเวลา และผลกระทบของแนวทางต่าง ๆ รวมทั้งต้องได้รับอนุมัติจากผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางของ Basel Committee on Banking Supervision (BCBS) เรื่อง A Sound Capital Planning Process : Fundamental Elements (January 2014)

5.3.4 การติดตามและการรายงานที่มีข้อมูลเพียงพอและทันกาล (Monitoring and reporting)

สถาบันการเงินต้องมีกระบวนการติดตามและรายงานปริมาณความเสี่ยง (risk exposure) ที่เป็นรูปธรรมเพียงพอ เพื่อให้สามารถประเมินผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงความเสี่ยงต่อระดับเงินกองทุน โดยกระบวนการดังกล่าวต้องมีลักษณะดังนี้

(1) คณะกรรมการสถาบันการเงินและผู้บริหารระดับสูงต้องได้รับรายงาน ข้อมูลความเสี่ยงและเงินกองทุนที่ต้องใช้รองรับอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงที่มี นัยสำคัญ โดยรายงานดังกล่าวต้องมีความถูกต้อง ครบถ้วน เข้าใจง่าย ทันกาลและเป็นปัจจุบัน เพื่อให้ สามารถประเมินในเรื่องดังต่อไปนี้

- **ธุรกรรมที่สถาบันการเงินกำหนดเป็นขอบเขตในการประเมิน ความเสี่ยงมีความครอบคลุมทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ที่อาจกระทบกับสถาบันการเงิน และที่ อาจเกิดขึ้นในอนาคตอย่างเพียงพอ**

- **ระดับและแนวโน้มของความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ และผลกระทบต่อ ปริมาณเงินกองทุน ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต**

- **ความสมเหตุสมผลของสมมติฐานหลักที่ใช้ในการประมาณ ผลกระทบต่อเงินกองทุน ความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้ในกระบวนการบริหารความ เสี่ยง กระบวนการทดสอบภาวะวิกฤต และกระบวนการ ICAAP**

- **ความเพียงพอของเงินกองทุน โดยเปรียบเทียบเงินกองทุนที่สถาบัน การเงินมีอยู่กับการที่จะมีเพื่อรองรับความเสี่ยงที่มีอยู่ทั้งหมดภายใต้ภาวะปกติและภาวะวิกฤต รวมถึง การวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางแก้ไข หากผลประเมินมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ**

- **ระดับเงินกองทุนที่จำเป็นในอนาคต และการปรับแผนธุรกิจให้ สอดคล้องกับเงินกองทุนที่มีอยู่**

(2) มีหน่วยงานและบุคลากรที่รับผิดชอบในเรื่องดังต่อไปนี้

- **ติดตามและรายงานฐานะความเสี่ยง ความเพียงพอของเงินกองทุน ของสถาบันการเงินให้แก่คณะกรรมการสถาบันการเงินหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องทราบ**

- **ติดตามและรายงานการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามแผนและ แนวทางปฏิบัติที่กำหนดไว้ รวมทั้งระบุแนวทางแก้ไขเสนอต่อคณะกรรมการของสถาบันการเงินหรือ ผู้ที่ได้รับมอบหมาย**

- **ทบทวนเพดานความเสี่ยง (Risk limit) ให้สอดคล้องกับระดับ ความเสี่ยงที่ยอมรับได้อย่างสม่ำเสมอ**

5.3.5 การสอบทานกระบวนการ ICAAP (Review of ICAAP)

(1) ให้สถาบันการเงินจัดให้มีการสอบทานกระบวนการ ICAAP ซึ่งรวมทั้ง กระบวนการทดสอบภาวะวิกฤต โดยมีหน่วยงานสอบทานที่เป็นอิสระจากหน่วยงานที่มีหน้าที่ประเมิน ความเพียงพอของเงินกองทุนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และรายงานผลการสอบทานต่อคณะกรรมการ

ตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจว่ากระบวนการ ICAAP มีความสมเหตุสมผล เชื่อถือได้ และมีความเหมาะสมกับระดับความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงไปของสถาบันการเงิน

(2) การสอบทานกระบวนการ ICAAP ควรครอบคลุมเรื่องดังต่อไปนี้

• นโยบาย กระบวนการ และขั้นตอนปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยง โดยมีกรอบการทบทวนอย่างสม่ำเสมอ

• กระบวนการ ICAAP ที่ใช้มีความเหมาะสมกับลักษณะ ขอบเขต และความซับซ้อนของธุรกรรม

• ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ใช้ประกอบการประเมินความเสี่ยงของเงินกองทุน

• การปฏิบัติตามกระบวนการทดสอบภาวะวิกฤต

• สมมติฐาน และระดับความเสี่ยงต่าง ๆ ที่ใช้ประเมินมีความสมเหตุสมผล

5.4 การดำรงเงินกองทุนสูงกว่าที่กฎหมายกำหนดเพื่อรองรับความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ

หลักการ Pillar 2 ข้อที่ 3 : สถาบันการเงินควรดำรงเงินกองทุนสูงกว่าอัตราขั้นต่ำตาม Pillar 1

สถาบันการเงินควรมีเงินกองทุนสูงกว่าหลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนด โดยเห็นประโยชน์ดังต่อไปนี้

(1) เพื่อรองรับความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญซึ่งหลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำตาม Pillar 1 ครอบคลุมไม่ครบถ้วน เช่น ความเสี่ยงจากการกระจุกตัวด้านเครดิต ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคาร

(2) การลดลงของเงินกองทุนหากต่ำกว่าอัตราขั้นต่ำตามกฎหมาย ถือเป็นเรื่องร้ายแรงสำหรับสถาบันการเงินและมีผลทางกฎหมาย ทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องดำเนินมาตรการกับสถาบันการเงินเพื่อแก้ไขปัญหา

(3) เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงประเภทและปริมาณการทำธุรกิจของสถาบันการเงินที่อาจส่งผลให้อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงเปลี่ยนแปลงขึ้นลงได้

(4) หากจำเป็นต้องเพิ่มทุนอย่างกะทันหันในภาวะตลาดที่ไม่เอื้ออำนวย อาจทำให้มีต้นทุนสูง

(5) เพื่อเอื้อต่อการแข่งขันทางธุรกิจ โดยทั่วไปแล้วสถาบันการเงินที่มีเงินกองทุนสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ มักได้รับความเชื่อถือมากขึ้น

ในกรณีที่น่าปรากฏว่าสถาบันการเงินมีความเสี่ยงโดยรวมหรือด้านใดด้านหนึ่งอยู่ในระดับสูงเกินสมควร หรือมีกระบวนการ ICAAP ที่ไม่เหมาะสม หรือดำรงเงินกองทุนไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจอาศัยอำนาจตามมาตรา 30 แห่ง พ.ร.บ. ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 สั่งการให้สถาบันการเงินนั้นแก้ไขกระบวนการบริหารความเสี่ยงหรือกระบวนการ ICAAP ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนด รวมทั้งอาจสั่งการให้สถาบันการเงินนั้นดำรงเงินกองทุนเพิ่มขึ้นจากอัตราส่วนเงินกองทุนขั้นต่ำที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุน

5.5 การตรวจสอบและประเมินกระบวนการ ICAAP และกลยุทธ์การดำรงเงินกองทุนของสถาบันการเงิน

หลักการ Pillar 2 ข้อที่ 2 : ธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ตรวจสอบและประเมินกระบวนการ ICAAP และกลยุทธ์ในการดำรงเงินกองทุนของสถาบันการเงิน รวมถึงความถูกต้องในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำตาม Pillar 1

ธนาคารแห่งประเทศไทยจะตรวจสอบและประเมินในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

(1) กระบวนการบริหารความเสี่ยงของสถาบันการเงินโดยใช้วิธีการประเมินตามแนวทางในคู่มือตรวจสอบความเสี่ยงสถาบันการเงิน ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เผยแพร่ต่อสถาบันการเงิน และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลความเสี่ยงด้านต่าง ๆ ของสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกหนังสือเวียนถึงสถาบันการเงินแล้ว

(2) การดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำและการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำตาม Pillar 1 ที่กำหนดไว้ในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนของสถาบันการเงิน และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

(3) กระบวนการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุนของสถาบันการเงินตามที่ได้ระบุไว้ในหลักการ Pillar 2 ข้อที่ 1

ธนาคารแห่งประเทศไทยจะนำผลการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุนของสถาบันการเงินตามที่ได้ระบุไว้ในหลักการ Pillar 2 เข้าร่วมเป็นปัจจัยหนึ่งสำหรับการสรุปผลการตรวจสอบและประเมินความเสี่ยงในรายงานตรวจสอบ และภายหลังการตรวจสอบและประเมินประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น หากธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าสถาบันการเงินยังมีข้อบกพร่องในการบริหารความเสี่ยง หรือมีกระบวนการ ICAAP ไม่เหมาะสม หรือดำรงเงินกองทุนไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ธนาคารแห่งประเทศไทยจะสั่งการให้แก้ไข หรืออาจสั่งการให้เพิ่มอัตราเงินกองทุนขั้นต่ำดังปรากฏรายละเอียดในหลักการ Pillar 2 ข้อที่ 4

5.6 การดำเนินการของธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อให้สถาบันการเงินมีเงินกองทุนสอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญของสถาบันการเงิน

หลักการ Pillar 2 ข้อที่ 4 : ธนาคารแห่งประเทศไทยจะดำเนินมาตรการและ/หรือเข้าแทรกแซงสถาบันการเงินโดยเร็ว เพื่อป้องกันไม่ให้เงินกองทุนของสถาบันการเงินต่ำกว่าระดับที่กฎหมายกำหนด และในกรณีที่สถาบันการเงินไม่สามารถดำรงเงินกองทุนได้ตามที่กฎหมายกำหนด ธนาคารแห่งประเทศไทยจะดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหาโดยทันที

ในการตรวจสอบและประเมินระบบบริหารความเสี่ยงและกระบวนการ ICAAP ของสถาบันการเงิน หากปรากฏว่าสถาบันการเงินมีปริมาณเงินกองทุนไม่สอดคล้องกับระดับความเสี่ยง หรือมีการบริหารความเสี่ยงที่ไม่เหมาะสม หรือไม่สามารถปฏิบัติตามหลักการ Pillar 2 ข้อที่ 1 หรือ ข้อที่ 3 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจดำเนินมาตรการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างร่วมกันดังต่อไปนี้

(1) ให้สถาบันการเงินปรับปรุงระบบการบริหารความเสี่ยงภายในเวลาที่เหมาะสม เช่น ในเรื่องธรรมาภิบาล การควบคุมภายใน ระบบงานบริหารความเสี่ยง การเพิ่มเงินสำรองให้เพียงพอเพื่อรองรับความเสียหาย

(2) ให้สถาบันการเงินลดการดำเนินการที่มีความเสี่ยงสูง เช่น ชะลอการขยายสินเชื่อ ชะลอการทำธุรกรรมบางอย่างเพื่อลดความเสี่ยง

(3) ให้สถาบันการเงินดำรงเงินกองทุนสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด และ/หรือ เสนอแผนเสริมสร้างเงินกองทุนต่อธนาคารแห่งประเทศไทย

ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจกำหนดระยะเวลาให้สถาบันการเงินดำเนินการโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสถานะและสภาวะแวดล้อมของสถาบันการเงินแต่ละแห่ง

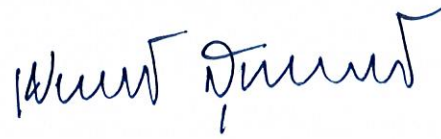
5.7 การรายงานข้อมูลแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย

สถาบันการเงินต้องนำส่งรายงานการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุน (ICAAP Report) และเอกสารประกอบให้ธนาคารแห่งประเทศไทย ภายในเดือนมิถุนายนของทุกปี โดยอย่างน้อยต้องครอบคลุมหัวข้อตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ตามเอกสารแนบ 3 พร้อมทั้งรายงานข้อมูลความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญและความเพียงพอของเงินกองทุนของสถาบันการเงินและกลุ่มธุรกิจทางการเงิน โดยมีรูปแบบและความถี่ในการจัดส่งตามที่กำหนดในแบบรายงาน และเริ่มจัดส่งตั้งแต่งวดสิ้นเดือนมิถุนายน 2565 เป็นต้นไป

6. วันเริ่มต้นบังคับใช้

ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2565 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2564



(นายเศรษฐวุฒิ สุทธิวาทนฤพุดิ)

ผู้ว่าการ

ธนาคารแห่งประเทศไทย

สายกำกับสถาบันการเงิน 1

โทรศัพท์ 0 2283 5915, 0 2356 7001, 0 2356 7675

การประเมินความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคาร

1. การพิจารณาปัจจัยด้านพฤติกรรมของลูกค้า

ในการประเมินความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคาร ให้สถาบันการเงินพิจารณาว่าปัจจัยด้านพฤติกรรมของลูกค้าจะส่งผลกระทบต่อปริมาณกระแสเงินสดเข้าหรือออกในแต่ละช่วงเวลาและระยะเวลาการปรับอัตราดอกเบี้ยหรือไม่ สำหรับสินทรัพย์และหนี้สินที่มีระยะเวลาการปรับอัตราดอกเบี้ยหรืออายุคงเหลือไม่ชัดเจน หรือที่อาจมีอายุคงเหลือแตกต่างจากอายุคงเหลือตามสัญญา และรายการนอกงบดุลที่ไม่มีการระบุอย่างชัดเจนว่าลูกค้าจะมาเบิกใช้วงเงินเมื่อใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตภัณฑ์ดังต่อไปนี้

- (1) เงินฝากที่ไม่มีกำหนดระยะเวลา (Non-maturity deposits – NMDs)
- (2) สินเชื่ออัตราดอกเบี้ยคงที่ที่ผู้กู้มีสิทธิที่จะจ่ายชำระคืนเงินกู้ได้ก่อนครบกำหนดเวลาตามสัญญา (Fixed rate loans subject to prepayment risk)
- (3) เงินฝากประเภทจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาที่ผู้ฝากมีสิทธิในการไถ่ถอนก่อนกำหนดได้ (Term deposits subject to early redemption risk)
- (4) วงเงินสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยคงที่ (Fixed rate loan commitments)

หากสถาบันการเงินพิจารณาแล้ว พบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมของลูกค้ามีผลกระทบต่อระยะเวลาการปรับอัตราดอกเบี้ยของสินทรัพย์ หนี้สิน และรายการนอกงบดุลรายการใด ให้สถาบันการเงินปรับข้อมูลรายการดังกล่าวให้สอดคล้องกับพฤติกรรมจริงของลูกค้าด้วย โดยมีข้อมูลทางสถิติที่สนับสนุนการปรับพฤติกรรมดังกล่าวประกอบด้วย

2. การพิจารณาความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงรูปร่างและความชันของเส้นอัตราผลตอบแทน (Yield curve risk)

ในการบริหารความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคารภายในของสถาบันการเงิน ให้สถาบันการเงินพิจารณาว่ามีความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงรูปร่างและความชันของเส้นอัตราผลตอบแทน (Yield curve risk) ของแต่ละสกุลเงินในสถานการณ์ดังต่อไปนี้หรือไม่

- (1) อัตราดอกเบี้ยระยะสั้นลดลงในขณะที่อัตราดอกเบี้ยระยะยาวเพิ่มขึ้น (Steepener)
- (2) อัตราดอกเบี้ยระยะสั้นเพิ่มขึ้นในขณะที่อัตราดอกเบี้ยระยะยาวลดลง (Flattener)

(3) อัตราดอกเบี้ยระยะสั้นเพิ่มขึ้นในขณะที่อัตราดอกเบี้ยระยะยาวคงที่ (Short rate up)

(4) อัตราดอกเบี้ยระยะสั้นลดลงในขณะที่อัตราดอกเบี้ยระยะยาวคงที่ (Short rate down)

หากสถาบันการเงินพิจารณาแล้ว พบว่า มีความเสี่ยงในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งข้างต้น ให้สถาบันการเงินประเมินผลกระทบต่อมูลค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงรูปร่างและความชันของเส้นอัตราผลตอบแทนในสถานการณ์ดังกล่าวเทียบกับเงินกองทุนด้วย รวมทั้งกำหนดแนวทางการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม

แนวทางการทดสอบภาวะวิกฤต (Stress Test) ของสถาบันการเงิน

I. บทนำ

ก. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถาบันการเงิน (สง.) ทราบแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ในการกำกับดูแลและประเมินการทดสอบภาวะวิกฤตของ สง. ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนโดยทางการ (Pillar 2)

2. เพื่อให้ สง. ใช้เป็นแนวทางในการทดสอบภาวะวิกฤต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหารความเสี่ยงและกระบวนการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุน (Internal Capital Adequacy Assessment Process : ICAAP) ของ สง.

ข. คำจำกัดความ

3. ภาวะวิกฤต หมายถึง ภาวะไม่ปกติที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ และก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง (Extreme but plausible events)

4. การทดสอบภาวะวิกฤต (Stress test) เป็นเครื่องมือบริหารความเสี่ยงที่อาศัยเทคนิคและวิธีเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ในการประเมินความเสียหายหรือผลกระทบต่อความมั่นคงของฐานะและการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของ สง. เช่น รายได้ (Earnings) กำไร (Profitability) สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-performing loans) ฐานะสภาพคล่อง (Liquidity) และ ความเพียงพอของเงินกองทุน (Capital adequacy ratio) ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้ภาวะวิกฤต ซึ่งช่วยให้ สง. สามารถระบุเหตุการณ์หรือปัจจัยความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญ และสามารถเตรียมความพร้อมสำหรับการดำเนินธุรกิจในลักษณะการมองไปข้างหน้าได้ดียิ่งขึ้น

ค. ประโยชน์ของการทดสอบภาวะวิกฤต

5. สง. ต้องจัดให้มีการทดสอบภาวะวิกฤต เพื่อประโยชน์ดังนี้

5.1 ความมั่นคงของฐานะและผลการดำเนินงานของ สง.

ช่วยให้สามารถประเมินความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยความเสี่ยงต่าง ๆ ได้ โดยครอบคลุมทั้งความเสี่ยงที่มีเงินกองทุนรองรับแล้วตาม Pillar 1 และความเสี่ยงที่ Pillar 1 ไม่ครอบคลุมถึง

5.2 ระบบบริหารความเสี่ยงของ สง.

ช่วยให้สามารถระบุเหตุการณ์หรือปัจจัยเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อ สง. อย่างมีนัยสำคัญ เป็นเครื่องมือช่วยให้เห็นภาพฐานะความเสี่ยงและจุดเปราะบางที่ สง. มีได้ดียิ่งขึ้น

ช่วยให้ สง. สามารถกำหนดแผนติดตาม ควบคุม หรือปรับลดความเสี่ยง กำหนดเพดานความเสี่ยงที่ยอมรับได้และวางแผนธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่ สง. ยอมรับได้ เป็นเครื่องมือบริหารความเสี่ยงภายใต้ภาวะวิกฤตเพิ่มเติมจากเครื่องมือบริหารความเสี่ยงในภาวะปกติ

5.3 ความน่าเชื่อถือของแบบจำลองในการคำนวณเงินกองทุน

ช่วยให้ สง. ที่ใช้วิธี Internal Ratings-Based (IRB) หรือวิธี Internal Model Approach (IMA) ในการคำนวณเงินกองทุนรองรับความเสี่ยงด้านเครดิตและด้านตลาดตามลำดับ สามารถประเมินผลกระทบของสถานการณ์ภายใต้ภาวะวิกฤตโดยใช้แบบจำลอง และความสมเหตุสมผลของสมมติฐานภายใต้ภาวะวิกฤต เพื่อให้ตระหนักถึงข้อจำกัดของเครื่องมือบริหารความเสี่ยงหรือแบบจำลองภายใต้ภาวะวิกฤต

5.4 แผนการเตรียมความพร้อมของเงินกองทุนและแผนธุรกิจ

ช่วยในการประเมินความสามารถในการรองรับผลกระทบในภาวะวิกฤตที่อาจเกิดขึ้นต่อรายได้ (Earnings) กำไร (Profitability) สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-performing loans) ฐานะสภาพคล่อง (Liquidity) และความเพียงพอของเงินกองทุน (Capital adequacy ratio) ของ สง. ซึ่งให้เห็นถึงความจำเป็นที่ สง. ต้องรักษาระดับเงินกองทุนให้สูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด และช่วยให้สามารถเตรียมความพร้อมเงินกองทุนและแผนธุรกิจรองรับในลักษณะการมองไปข้างหน้าหากผลกระทบมีนัยสำคัญได้ดียิ่งขึ้น เช่น การประเมินความเพียงพอของเงินกองทุนภายใต้ภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว เป็นต้น

ง. ลักษณะการทดสอบภาวะวิกฤต

6. การทดสอบภาวะวิกฤตแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

6.1 การทดสอบโดยจำลองสถานการณ์วิกฤต (Scenario test)

เป็นการวิเคราะห์ผลกระทบในเชิงกว้างโดยการจำลองหรือสมมติสถานการณ์วิกฤต ซึ่งมักส่งผลให้ปัจจัยความเสี่ยงหลายปัจจัยเปลี่ยนแปลงพร้อมกัน โดยให้ความสำคัญกับรายละเอียดเหตุการณ์ ความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยความเสี่ยง และสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ข้างต้น ทั้งนี้ อาจจำลองสถานการณ์มาจากเหตุการณ์วิกฤตที่เคยเกิดขึ้นในอดีต (Historical scenario) เช่น เหตุการณ์วิกฤตเศรษฐกิจ 2540 เหตุการณ์วิกฤต sub-prime หรือเหตุการณ์สมมติ (Hypothetical scenario) ที่หากเกิดขึ้นจะมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ เช่น การถอนเงินฝากจาก สง. ในส่วนที่เกินกว่าจำนวนที่สถาบันประกันเงินฝากค้ำประกันทั้งจำนวนทันที และอาจผสมผสานกันระหว่าง 2 วิธีก็ได้

6.2 การทดสอบโดยวิเคราะห์ความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงปัจจัยความเสี่ยง (Sensitivity analysis)

เป็นการวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงปัจจัยความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญที่ละปัจจัยหรือหลายปัจจัยพร้อมกัน โดยให้ความสำคัญกับการกำหนดขนาดการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยความเสี่ยงอย่างชัดเจน เช่น อัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น/ลดลง 200 basis points

ทั้งนี้ ให้ สง. พิจารณาเลือกใช้การทดสอบภาวะวิกฤต 2 ลักษณะข้างต้นให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการทดสอบ และให้เหมาะสมกับสถานการณ์และปัจจัยเสี่ยงในแต่ละช่วงเวลา

II. แนวทางการทดสอบภาวะวิกฤต (Stress Test) ของสถาบันการเงิน

7. สง. ต้องทดสอบภาวะวิกฤตตามสถานการณ์จำลองที่กำหนดขึ้นเอง (Self-developed scenario) ให้สอดคล้องกับประเภทและปัจจัยความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญต่อพอร์ตสินเชื่อและธุรกิจของแต่ละ สง. โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารความเสี่ยงองค์กร ซึ่งควรครอบคลุมประเภทความเสี่ยงที่จะกล่าวถึงต่อไป โดย สง. ต้องจัดให้มีการทดสอบภาวะวิกฤต เป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหารความเสี่ยงและกระบวนการประเมินความเสี่ยงของเงินกองทุน (ICAAP) พร้อมทั้งจัดส่งรายงานผลการทดสอบภาวะวิกฤตที่ได้เสนอคณะกรรมการ สง. แลว และเอกสารประกอบที่เกี่ยวข้องให้ ธปท. ภายในไตรมาสที่สองของทุกปี ซึ่ง ธปท. จะเขาตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติของ สง. ต่อไป ทั้งนี้ ให้ สง. ทำการทดสอบภาวะวิกฤตให้ครอบคลุมกลุ่มธุรกิจทางการเงินทั้งระดับ Solo consolidation และระดับ Full consolidation ด้วย

8. นอกเหนือจากการทดสอบภาวะวิกฤตตามสถานการณ์จำลองที่ สง. กำหนดขึ้นเองแล้ว ให้ สง. ทดสอบภาวะวิกฤตตามสถานการณ์จำลองมาตรฐานที่ ธปท. กำหนด (Supervisory scenario) เพื่อการกำกับดูแลและประเมินความมั่นคงของระบบ สง. ในภาพรวม หรือตามที่ ธปท. กำหนดให้ สง. จัดทำเป็นรายกรณีเพื่อประกอบการกำกับตรวจสอบ หรือเมื่อ ธปท. เห็นว่ามีความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญที่จำเป็นต้องมีการทดสอบภาวะวิกฤต

ก. บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารระดับสูง

9. ผู้บริหารระดับสูง (ซึ่งหมายถึงคณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการอื่น และผู้บริหารระดับกรรมการผู้จัดการถึงผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการที่เกี่ยวข้อง) มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้

9.1 อนุมัตินโยบายการทดสอบภาวะวิกฤตที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้มั่นใจว่านโยบายการทดสอบภาวะวิกฤตครอบคลุมและสอดคล้องกับธุรกรรมและระดับความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญของ สง.

9.2 ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีส่วนร่วม และให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายและกระบวนการทดสอบภาวะวิกฤตให้มีความชัดเจนและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ รวมถึงส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบและกระบวนการทดสอบภาวะวิกฤตที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

9.3 กำหนดผู้รับผิดชอบและดูแลให้มีการนำการทดสอบภาวะวิกฤตมาใช้เป็นเครื่องมือบริหารความเสี่ยง เพื่อประเมินความมั่นคงของฐานะและผลการดำเนินงาน และความเสี่ยงพหุของเงินกองทุนสำหรับการดำเนินธุรกิจในลักษณะการมองไปข้างหน้า

9.4 จัดให้มีการรายงานผลการทดสอบภาวะวิกฤตให้ผู้บริหารระดับสูงและคณะกรรมการ สง. ทราบทุกครั้ง ในรูปแบบที่เข้าใจได้ง่าย และมีข้อมูลเพียงพอที่จะใช้ตัดสินใจกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาหรือแผนเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม และทันเวลา รวมถึงกำหนดกระบวนการและวิธีการในการลดหรือรองรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น และผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

ทั้งนี้ การให้ความสำคัญและการสนับสนุนจากคณะกรรมการ สง. และผู้บริหารระดับสูง เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การทดสอบภาวะวิกฤตประสบผลสำเร็จและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารความเสี่ยงของ สง.

10. กระบวนการทดสอบภาวะวิกฤตต้องได้รับอนุมัติจากผู้บริหารระดับสูง หรือคณะกรรมการกำกับความเสี่ยง หรือคณะกรรมการชด้อยย ที่ได้รับมอบหมาย โดยมีรายละเอียดอย่างน้อยดังนี้

- 10.1 วัตถุประสงค์ของการทดสอบภาวะวิกฤตแต่ละครั้ง
- 10.2 ประเภทความเสี่ยง และปัจจัยความเสี่ยงที่ทำการทดสอบภาวะวิกฤต
- 10.3 วิธีการทดสอบภาวะวิกฤต
- 10.4 ปริมาณฐานะความเสี่ยงที่นำมาทดสอบภาวะวิกฤต
- 10.5 รายละเอียดสถานการณ์จำลองสำหรับการทดสอบภาวะวิกฤต และขนาดการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยความเสี่ยงที่ใช้ทดสอบภาวะวิกฤต
- 10.6 สมมติฐานที่ใช้ในการทดสอบภาวะวิกฤต
- 10.7 หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องในการทดสอบภาวะวิกฤต
- 10.8 การรายงานผลการทดสอบภาวะวิกฤต
- 10.9 แนวทางการดำเนินการหรือแผนเตรียมความพร้อมรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการทดสอบภาวะวิกฤต

ข. ความเสี่ยงที่ต้องทดสอบภาวะวิกฤต

11. สง. ต้องจัดให้มีการทดสอบภาวะวิกฤตตามสถานการณ์จำลองที่ สง. กำหนดขึ้นเอง โดยอย่างน้อยต้องครอบคลุมความเสี่ยงตามที่ ธปท. กำหนด นอกจากนี้ สง. ควรขยายขอบเขตการทดสอบภาวะวิกฤตให้ครอบคลุมความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกอื่น ๆ เช่น

ความเสี่ยงของภาคธุรกิจหรือกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีนัยสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศ การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบของทางการ สภาพการแข่งขันทางธุรกิจ การก่อการร้าย โรคระบาด ภัยธรรมชาติ และอาจรวมถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environmental, Social, and Governance : ESG) หรือความเสี่ยงประเภทอื่นที่มีนัยสำคัญ เช่น ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง

12. ในการพิจารณาช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการประเมินผลกระทบสำหรับแต่ละความเสี่ยง สง. ควรคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ เช่น ระยะเวลาที่ใช้ในการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของพอร์ตสินเชื่อ ความยากง่ายในการขายหรือปิดฐานะความเสี่ยง ระยะเวลาการถือครอง ทั้งนี้ การกำหนดการเปลี่ยนแปลงปัจจัยความเสี่ยงจากเหตุการณ์ในอดีต (Historical changes) ต้องให้สอดคล้องกับช่วงเวลาที่กำหนดด้วย

ตารางสรุปประเภทความเสี่ยง ความถี่ในการทดสอบภาวะวิกฤต และช่วงระยะเวลาในการประเมินผลกระทบ

ประเภทความเสี่ยง	ด้านเครดิตและการกระจุกตัวด้านเครดิต	ด้านตลาดในบัญชีเพื่อค้า	ด้านอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคารและของฐานะในบัญชีเพื่อการธนาคาร ที่เกิดจากปัจจัยอื่นที่มีนัยสำคัญ	ด้านสภาพคล่อง
ความถี่ (อย่างน้อย)	ปีละ 1 ครั้ง	ไตรมาสละ 1 ครั้ง	ไตรมาสละ 1 ครั้ง	ไตรมาสละ 1 ครั้ง
ช่วงระยะเวลาในการประเมินผลกระทบ	2-3 ปี	10 วันทำการ	1 ปี	1 วัน, 7 วัน, 14 วัน และ 1 เดือน

13. สง. ที่ใช้วิธี IRB หรือวิธี IMA ในการคำนวณเงินกองทุนรองรับความเสี่ยงด้านเครดิตและด้านตลาดตามลำดับ ต้องทดสอบภาวะวิกฤตตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดใน Pillar 1 ด้วย

ค. แนวทางการกำหนดสถานการณ์จำลองและปัจจัยความเสี่ยง

14. สง. ต้องกำหนดสถานการณ์จำลองหรือการเปลี่ยนแปลงปัจจัยความเสี่ยงที่มีความรุนแรงเพียงพอและมีโอกาสเกิดขึ้นได้ (Extreme but plausible events) ให้สะท้อนความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญต่อพอร์ตสินเชื่อและธุรกิจของแต่ละ สง. ทั้งในปัจจุบันและที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยเริ่มต้นจากการระบุและประเมินปัจจัยความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ ซึ่งอาจทำได้โดย

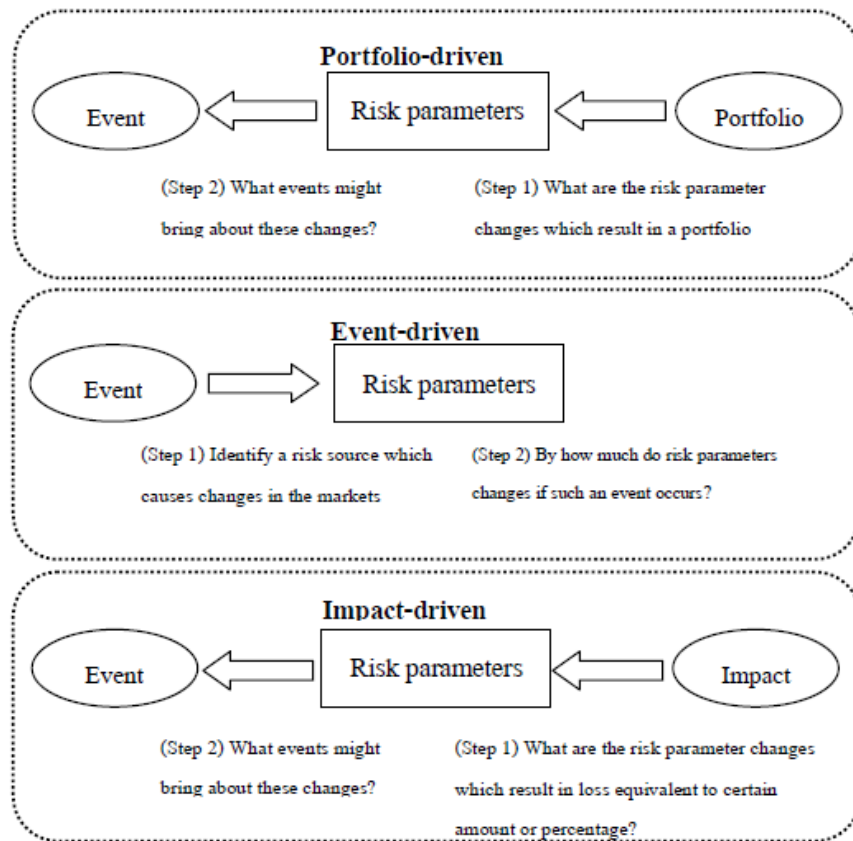
14.1 การวิเคราะห์เชิงลึกถึงลักษณะและองค์ประกอบของโครงสร้างพอร์ตสินเชื่อ เงินลงทุน รายการนอกงบดุล หรือธุรกิจที่ สง. เป็นผู้ให้ราคาตลาด (Market maker) หรือมี

ส่วนแบ่งในตลาดที่สำคัญ เป็นต้น เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยความเสี่ยงหลัก จากนั้นพิจารณากำหนดสถานการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อปัจจัยความเสี่ยงนั้น ๆ ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นการกำหนดสถานการณ์จำลองโดยใช้องค์ประกอบและโครงสร้างของพอร์ตเป็นตัวกำหนด (Portfolio-driven approach)

14.2 การวิเคราะห์เหตุการณ์ความเสียหายที่เกิดขึ้นในอดีต ทั้งภายในและภายนอก สง. ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่อาจส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งจะให้ข้อมูลในด้านสาเหตุ จุดเปราะบางต่อความเสี่ยง ระดับความรุนแรงของสถานการณ์ และสมมติฐานสำคัญที่อาจใช้ในการทดสอบ เช่น การเปลี่ยนแปลงของค่าสหสัมพันธ์ รวมถึงพฤติกรรมของตลาดภายใต้ภาวะวิกฤต ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นการกำหนดสถานการณ์จำลองโดยใช้เหตุการณ์เป็นตัวกำหนด (Event-driven approach)

14.3 สง. อาจใช้การทดสอบภาวะวิกฤตแบบย้อนกลับ (Reverse stress test) กล่าวคือ กำหนดระดับผลกระทบความเสียหายที่มีนัยสำคัญ เช่น เหตุการณ์ที่ทำให้รายได้ลดลงระดับหนึ่ง หรือทำให้เงินกองทุนลดต่ำกว่าระดับที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น แล้วจึงกำหนดสถานการณ์จำลองและการเปลี่ยนแปลงปัจจัยความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดผลกระทบในระดับความเสียหายนั้น ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นการกำหนดสถานการณ์โดยใช้ระดับผลกระทบเป็นตัวกำหนด (Impact-driven approach)

ภาพสรุปแนวทางการกำหนดสถานการณ์จำลองและปัจจัยความเสี่ยง²



15. กรณีการทดสอบโดยการจำลองสถานการณ์วิกฤต (Scenario test) นั้น แบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ 1) ใช้เหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในอดีต (Historical scenario) และ 2) ใช้การสมมติเหตุการณ์ (Hypothetical scenario) ในการทดสอบ ซึ่งทั้ง 2 แบบมีข้อดีข้อด้อยดังต่อไปนี้

15.1 การจำลองสถานการณ์โดยใช้เหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในอดีต (Historical scenario) คือ การใช้เหตุการณ์วิกฤตที่เคยเกิดขึ้นในอดีต มาใช้ทดสอบกับพอร์ตและฐานะความเสี่ยงปัจจุบันของ สง. วิธีนี้มีข้อดี คือ สามารถสื่อสารรายละเอียดเหตุการณ์และลักษณะผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ง่าย แต่มีข้อด้อย คือ เหตุการณ์ในอดีตที่นำมาใช้ทดสอบอาจไม่สะท้อนสภาพหรือลักษณะความเสี่ยงในปัจจุบัน และสิ่งที่เคยเป็นความเสี่ยงหลักในอดีตอาจไม่ใช่ปัจจัยสำคัญสำหรับสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นต้น ตัวอย่างเหตุการณ์วิกฤตที่เคยเกิดขึ้นในอดีต เช่น เหตุการณ์ Black Monday ปี 1987 เหตุการณ์ Gulf war ปี 1990-1991 เหตุการณ์ Global bond price crash ปี 1994 เหตุการณ์ Asian crisis ปี 1997 เหตุการณ์ Russian crisis ปี 1998 เหตุการณ์ IT bubble ปี 2000 เหตุการณ์ Terrorist attacks ปี 2001 เหตุการณ์ Sub-prime ปี 2007-2008 เป็นต้น

² ที่มา: Committee on the Global Financial System, "Stress testing at major financial institutions: survey, results and practice, BIS, January 2005

15.2 การจำลองสถานการณ์โดยการสมมติเหตุการณ์ (Hypothetical scenario) คือ การทดสอบโดยใช้เหตุการณ์สมมติ ซึ่ง สง. สามารถกำหนดหรือออกแบบสถานการณ์จำลองให้เหมาะสมกับสภาพลักษณะ และปัจจัยความเสี่ยงของพอร์ต สง. ได้ดียิ่งขึ้น ทำให้ได้ผลการทดสอบที่มีประโยชน์ต่อการบริหารความเสี่ยง วิธีนี้ สง. จะต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยเสี่ยงทั้งภายในและภายนอกอย่างใกล้ชิด รวมทั้งจะต้องสามารถคาดการณ์ไปข้างหน้าได้อย่างสมเหตุสมผล เพื่อที่จะสามารถอธิบายได้และได้รับการยอมรับ

16. กรณีการวิเคราะห์ความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงปัจจัยความเสี่ยง (Sensitivity analysis) คือ การกำหนดขนาดการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยความเสี่ยงอย่างชัดเจนมาใช้ในการทดสอบ ทั้งนี้ อาจกำหนดขนาดการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ข้อมูลในอดีต เช่น การเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงที่สุดในอดีต หรือการเปลี่ยนแปลงสำหรับแต่ละปัจจัยความเสี่ยงในช่วงระยะเวลาและระดับความเชื่อมั่นที่กำหนด ซึ่งเป็นวิธีที่ง่าย ไม่ซับซ้อน ใช้ทรัพยากรและเวลาน้อย เพราะแต่ละหน่วยงานสามารถทำการทดสอบแยกต่างหากจากกันได้ เนื่องจากสามารถกำหนดปัจจัยความเสี่ยงและขนาดการเปลี่ยนแปลงแยกกันได้อย่างชัดเจน วิธีนี้มีข้อด้อย คือ มีความยากในการประมวลผลรวมเข้าด้วยกัน เพราะผลการทดสอบที่ได้จากการประมวลผลรวมอาจมีความรุนแรงกว่าความเป็นจริง เนื่องจากการที่ปัจจัยความเสี่ยงหลายตัวเปลี่ยนแปลงในทิศทางและขนาดที่ทำให้เกิดความเสียหายอย่างมีนัยพร้อมกันมีโอกาสเกิดขึ้นได้ยาก

17. ในการทดสอบภาวะวิกฤตแต่ละครั้ง ให้ สง. ทดสอบภาวะวิกฤตอย่างน้อยสองสถานการณ์หรือระดับความรุนแรง ยกเว้น D-SIBs ให้ทำการทดสอบอย่างน้อยสามสถานการณ์หรือระดับความรุนแรง

ง. การพิจารณาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นภายใต้ภาวะวิกฤต

18. ให้ สง. พิจารณาผลกระทบโดยใช้เทคนิคและวิธีการทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยพิจารณาผลกระทบจากการทดสอบภาวะวิกฤตต่อตัวแปรทางการเงินที่สำคัญ เช่น รายได้ (Earnings) กำไร (Profitability) สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-performing loans) ฐานะสภาพคล่อง (Liquidity) และความเพียงพอของเงินกองทุน (Capital adequacy ratio) ภายใต้ระยะเวลา (Time horizon) ที่เหมาะสม

19. ความเสียหายภายใต้ภาวะวิกฤตอาจเกิดขึ้นได้จาก

19.1 การเปลี่ยนแปลงปัจจัยเศรษฐกิจมหภาคส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้า รวมทั้งระดับความเสี่ยงของลูกค้าที่ไม่สอดคล้องกับผลตอบแทนที่ สง. ได้รับ ซึ่งอาจนับรวมเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อมูลค่าหลักประกันหรือประมาณการร้อยละความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นเมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้

19.2 การเปลี่ยนแปลงปัจจัยเสี่ยงทางด้านตลาดและความผันผวนที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้มูลค่าเงินลงทุนของ สง. ลดต่ำลง

19.3 การเปลี่ยนแปลงสภาพและพฤติกรรมของตลาดในภาวะวิกฤต เช่น การเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่น (Market sentiment) และการยอมรับความเสี่ยง (Risk perception) หรือเหตุการณ์ที่ผู้เล่นในตลาดมีความเห็นไปในทางเดียวกัน (One way market) หรือการลดลงของสภาพคล่องในตลาด ซึ่งส่งผลกระทบต่อสมมติฐานที่ใช้ในแบบจำลอง เช่น กรณี Correlation breakdown or reversal ทำให้ต้นทุนในการปรับลดความเสี่ยงพอร์ตการลงทุนเพิ่มขึ้น หรือแบบจำลองที่ใช้ในการคำนวณราคาและเงินกองทุนไม่สะท้อนมูลค่าและความเสี่ยงที่มี

19.4 การถูกปรับลดอันดับ Credit rating ของ สง. ซึ่งจะมีผลกระทบต่อฐานะสภาพคล่องทำให้ สง. ไม่สามารถหาเงินทุนได้ในราคา จำนวน และอายุสัญญาตามที่เคยทำได้ในภาวะปกติ

19.5 การเปลี่ยนแปลงฐานะความเสี่ยงที่เพิ่มสูงขึ้น จากการกระจุกตัวของความเสี่ยงในมิติต่าง ๆ หรือความจำเป็นที่ สง. ต้องให้ความช่วยเหลือทางการเงินกับบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินเพราะความเสี่ยงด้านชื่อเสียงหรือความจำเป็นที่ต้องให้ความช่วยเหลือกับลูกค้าสำคัญ เพราะต้องการรักษารฐานลูกค้าและส่วนแบ่งทางตลาดไว้

20. ในการพิจารณาผลกระทบ สง. อาจทำได้ 2 รูปแบบ ดังนี้

20.1 Static stress test คือ การประเมินผลกระทบโดยกำหนดให้พอร์ตไม่มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงระยะเวลาที่กำหนด

20.2 Dynamic stress test คือ การประเมินผลกระทบโดยกำหนดให้พอร์ตมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เช่น กลยุทธ์ของ สง. การเติบโตของสินเชื่อ การชำระคืนสินเชื่อตามกำหนดเวลา กำไร/ขาดทุนจากธุรกิจด้านต่าง ๆ พฤติกรรมของลูกค้าและตลาด รวมทั้งมาตรการของฝ่ายจัดการ ทั้งนี้ ต้องอยู่บนหลักความระมัดระวัง และมีหลักฐาน/เหตุผลสนับสนุนที่น่าเชื่อถือเพียงพอ

อย่างไรก็ตาม ในการนำผลการทดสอบภาวะวิกฤตมาใช้ประกอบการวางแผนเงินกองทุน สง. ควรประเมินผลกระทบในลักษณะ Dynamic เพื่อให้สอดคล้องกับช่วงเวลาของการวางแผนเงินกองทุนในระยะ 1-3 ปีข้างหน้า

21. ในกรณีที่ สง. ไม่ได้ทำการทดสอบภาวะวิกฤตกับฐานะที่มีทั้งหมด สง. ต้องมั่นใจว่า ฐานะในส่วนที่นำมาทดสอบนั้น สามารถเป็นตัวแทนฐานะความเสี่ยงที่มีทั้งหมด และครอบคลุมปัจจัยความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญของ สง. ได้ ทั้งนี้ ให้ประเมินผลกระทบสำหรับฐานะส่วนที่เหลือตามสัดส่วนเดียวกัน (Pro rate) ด้วย

จ. การรายงานผลการทดสอบภาวะวิกฤต

22. สง. ต้องจัดให้มีการรายงานผลการทดสอบภาวะวิกฤตให้ผู้บริหารระดับสูง และคณะกรรมการ สง. ทราบทุกครั้ง ตามความถี่ในการทดสอบภาวะวิกฤตที่ ธปท. กำหนด หรือเมื่อมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ โดยต้องระบุถึงปัญหาและสาเหตุที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายที่มี

นัยสำคัญในรูปแบบที่สามารถเข้าใจได้ง่าย และมีรายละเอียดที่เพียงพอ เช่น สมมติฐาน ข้อจำกัดของ เครื่องมือบริหารความเสี่ยงหรือแบบจำลองของธนาคาร หรือผลกระทบของการทดสอบครั้งที่ผ่าน มา และครอบคลุมความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาหรือแผนเตรียม ความพร้อมเพื่อรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทันเวลา ทั้งนี้ ในการรายงาน อารายงานเฉพาะเหตุการณ์ที่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญได้

ฉ. การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

23. สง. ต้องจัดทำแผนหรือแนวทางรองรับผลกระทบจากการทดสอบภาวะวิกฤต อย่างชัดเจน และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยคำนึงถึงโอกาสและระดับความรุนแรงของเหตุการณ์ที่อาจ เกิดขึ้น ทั้งนี้ แนวทางการดำเนินการสามารถแตกต่างกันในแต่ละประเภทความเสี่ยงได้ ซึ่งอาจรวมถึง

23.1 การทบทวนสัญญาหรือภาระผูกพันที่เกี่ยวข้อง

23.2 การทบทวนนโยบายการระดมทุน

23.3 การปรับโครงสร้างพอร์ตสินเชื่อ เงินลงทุน และรายการนอกงบดุล ลดการเปิดฐานะความเสี่ยงต่อกลุ่มอุตสาหกรรม ประเทศ หรือภูมิภาค

23.4 การทบทวนเพดานความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง

23.5 การใช้เทคนิคหรือวิธีปรับลดความเสี่ยง

23.6 การเตรียมความพร้อมเงินกองทุนเพื่อรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

24. สง. ควรคำนึงถึงความสามารถในการดำเนินการรองรับผลกระทบที่อาจ เกิดขึ้น ทั้งในด้านประสิทธิภาพของมาตรการ และความสามารถในการดำเนินการได้อย่างทันท่วงที ภายใต้ภาวะวิกฤต

25. การดำเนินการหรือไม่ดำเนินการใด ๆ สืบเนื่องจากผลการทดสอบภาวะวิกฤต ต้องมีเหตุผลรองรับและสามารถอธิบายได้ ทั้งนี้ ธปท. จะประเมินความเป็นไปได้ของแนวทางการ ดำเนินการรวมถึงความสามารถและเจตนาของ สง. ที่จะดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ โดย พิจารณาความเป็นไปได้ของมาตรการลักษณะเดียวกันในอดีตประกอบ

ช. การทบทวน สอบทาน และปรับปรุงกระบวนการทดสอบภาวะวิกฤต

26. สง. ต้องจัดให้มีการทบทวนและปรับปรุงกระบวนการทดสอบภาวะวิกฤต อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยพิจารณาความเหมาะสมของปริมาณฐานะความเสี่ยง (Scope of exposures) ที่ใช้ทดสอบการเปลี่ยนแปลงลักษณะของพอร์ต ลักษณะความเสี่ยง ความสมเหตุสมผล ของสมมติฐาน รวมถึงปัจจัยภายนอกอื่น ๆ

27. สง. ต้องจัดให้มีการสอบทานการปฏิบัติตามกระบวนการทดสอบภาวะวิกฤต โดยหน่วยงานที่มีความเป็นอิสระจากหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดทำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ในเรื่อง ความพร้อมของระบบฐานข้อมูล การรายงานผล และการนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความเสี่ยงตามปกติของ สง. ความน่าเชื่อถือ ความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล และคุณภาพเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่ ธปท. ใช้ในการประเมินความเหมาะสมของการทดสอบภาวะวิกฤต ของ สง. ในส่วนแนวทางการประเมินการทดสอบภาวะวิกฤตของ ธปท.

ข. แนวทางการทดสอบภาวะวิกฤตสำหรับความเสี่ยงด้านต่าง ๆ

ความเสี่ยงด้านเครดิต

28. การทดสอบภาวะวิกฤตความเสี่ยงด้านเครดิตเป็นการประเมินผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ เช่น ปัจจัยเศรษฐกิจมหภาคที่เปลี่ยนแปลงตามวัฏจักร เศรษฐกิจ (Business cycle) หรือปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของ ลูกหนี้ และความเสี่ยงด้านเครดิตโดยรวมของ สง. ภายใต้ภาวะวิกฤต

29. ในการทดสอบภาวะวิกฤตที่เกิดจากปัจจัยเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic stress test) สง. ควรพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

29.1 การเชื่อมโยงผลกระทบจากปัจจัยเศรษฐกิจมหภาค ต่อความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ (Macro-Micro links) สง. ควรกำหนดวิธีการและแนวทางที่สอดคล้องกับ เครื่องมือที่ สง. ใช้ในการบริหารความเสี่ยงตามปกติ เช่น หาก สง. มีการบริหารลูกหนี้รายย่อยเป็นราย พอร์ต อาจทำการทดสอบและดูผลกระทบในภาพรวมเป็นพอร์ต ทั้งนี้ สง. อาจแบ่งพอร์ตเพื่อทดสอบ และดูผลกระทบแยกกันตามลักษณะความเสี่ยง (Risk characteristic) ที่แตกต่างกันระหว่างพอร์ต ใน ส่วนของลูกหนี้รายใหญ่ สง. อาจทดสอบและดูผลกระทบแยกเป็นรายลูกหนี้หรือกลุ่มลูกหนี้แล้วจึงรวม เป็นผลกระทบของพอร์ต โดย สง. ต้องจัดให้มีเอกสารแสดงรายละเอียดแนวทางการเชื่อมโยงดังกล่าว ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ให้สามารถตรวจสอบได้

29.2 ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับลูกหนี้แต่ละราย/ กลุ่มลูกหนี้/กลุ่มธุรกิจ หรือแต่ละระดับความเสี่ยง (Risk grade) อาจมีความแตกต่างกัน สง. จึงควร วิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพประกอบกัน ซึ่งอาศัยการระดมความเห็นจาก หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงาน relationship manager (RM) หน่วยงานวิเคราะห์ สินเชื่อ หน่วยงานวิจัย หน่วยงานบริหารความเสี่ยง

29.3 สง. อาจอ้างอิงระดับความรุนแรงและโอกาสที่สถานการณ์วิกฤตจะ เกิดขึ้น เช่น ระดับอ่อน (Mild) ระดับกลาง (Moderate) และระดับรุนแรง (Severe) สำหรับโอกาสที่ จะเกิดขึ้นของเหตุการณ์ เช่น เหตุการณ์หนึ่ง ใน 5 ปี 20 ปี 50 ปี หรือ 100 ปี เป็นต้น เพื่อประโยชน์ ของการสื่อสารระหว่างหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องและสื่อสารกับ ธปท. ถึงระดับความรุนแรงและ โอกาสจะเกิดขึ้นของสถานการณ์วิกฤตที่ สง. เลือกที่จะใช้ทดสอบ

30. ในการพิจารณาผลกระทบ สง. ควรคำนึงถึงความเสี่ยงจากการผิดนัดชำระ (Default risk) และความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงคุณภาพลูกหนี้ (Migration risk) ทั้งจากฐานะความเสี่ยงปัจจุบัน และที่อาจเกิดขึ้นตามแผนธุรกิจของ สง. รวมถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าหลักประกัน โดยใช้หลักความระมัดระวัง รวมทั้งประเมินความเป็นไปได้ของการดำเนินการตามแผนธุรกิจที่กำหนดไว้ภายใต้ภาวะวิกฤตที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ สง. สามารถเตรียมหรือปรับเปลี่ยนแผนการดำรงเงินกองทุน และแผนธุรกิจในลักษณะมองไปข้างหน้าได้ดียิ่งขึ้น

31. กรณีที่ สง. มีระบบการจัดระดับความเสี่ยงด้านเครดิตที่สามารถคำนวณความน่าจะเป็นที่ลูกหนี้จะผิดนัดชำระหนี้ (Probability of default-PD) ร้อยละของความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นเมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ต่อยอดหนี้ (Loss given default-LGD) หรือยอดหนี้หรือประมาณการยอดหนี้เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ (Exposure at default-EAD) สง. สามารถพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นในรูปการเปลี่ยนแปลงระดับความเสี่ยงด้านเครดิตของลูกหนี้ และ/หรือ การเปลี่ยนแปลงที่ค่า PD LGD และ EAD ได้โดยตรง จากนั้นจึงคำนวณค่าความเสียหายที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (Expected loss-EL) และค่าความเสียหายที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ (Unexpected loss-UL) ของพอร์ตสินเชื่อ

32. กรณีที่ สง. มีระบบการจัดระดับความเสี่ยงด้านเครดิตของลูกหนี้ แต่ไม่มีแบบจำลองที่ใช้คำนวณค่า PD และ LGD สง. อาจพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยใช้เกณฑ์คุณภาพหรือดุลยพินิจของผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบ หรือการลดระดับคุณภาพลูกหนี้ในเกรดต่าง ๆ ลง จากนั้นจึงคำนวณหาค่าความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อพอร์ตสินเชื่อโดยรวม โดยอ้างอิงเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองที่ ธพท. กำหนด

33. ธพท. ให้ความสำคัญกับการทดสอบภาวะวิกฤตโดยผ่านเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์และบริหารความเสี่ยงสินเชื่อตามปกติของ สง. ทั้งนี้ ให้ สง. ปฏิบัติตามหนังสือ ธพท. เรื่อง แนวทางที่พึงปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยง ในส่วนของการทดสอบภาวะวิกฤตความเสี่ยงด้านเครดิต และที่แก้ไขเพิ่มเติม

34. กรณีที่ สง. นำข้อมูลภายนอกมาประกอบการทดสอบภาวะวิกฤต เช่น Rating migration จากบริษัทจัดอันดับความเสี่ยงภายนอก ให้ สง. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างระบบจัดอันดับความเสี่ยงของบริษัทจัดอันดับความเสี่ยงกับระบบจัดอันดับความเสี่ยงภายในของ สง. (แบบ Point-in-time หรือ Through-the-cycle) ทั้งนี้ ให้ยึดหลักความระมัดระวังเป็นสำคัญ

35. สง. อาจนำการทดสอบภาวะวิกฤตในลักษณะ Sensitivity analysis และ Scenario test มาใช้ในการทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบจำลอง เช่น สง. อาจใช้ข้อมูลที่เกิดในภาวะวิกฤต (Extreme value under stress) ที่มีการเปลี่ยนแปลงสูงกว่าปกติมาใช้ทดสอบสมมติฐานของแบบจำลองในเรื่องความสัมพันธ์แบบเส้นตรงระหว่างข้อมูล Input และข้อมูล Output นอกจากนี้ การใช้แบบจำลองที่มีอยู่ในการประเมินผลกระทบภายใต้ภาวะวิกฤต เช่น เหตุการณ์ประเภท Tail event ที่ สง. อาจไม่มีข้อมูลในอดีต จะช่วยให้ สง. ตระหนักถึงข้อจำกัดและพฤติกรรมของแบบจำลองภายใต้ภาวะวิกฤตได้ดียิ่งขึ้น

36. สง. ที่ใช้วิธี IRB ในการคำนวณเงินกองทุนรองรับความเสี่ยงด้านเครดิต ต้องทำการทดสอบภาวะวิกฤตเพิ่มเติมจาก สง. ที่ใช้วิธี SA ตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่ ธปท. กำหนด โดยให้ปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิต สำหรับธนาคารพาณิชย์โดย Internal Ratings-Based Approach (วิธี IRB) และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ความเสี่ยงจากการกระจุกตัวด้านเครดิต

37. ความเสี่ยงจากการกระจุกตัวด้านเครดิต (Credit concentration risk) เกิดจาก เงินให้สินเชื่อ เงินลงทุนและภาระผูกพัน ที่มีความเชื่อมโยงหรือมีความสัมพันธ์ต่อกัน (Connected หรือ Correlated exposures) ซึ่งมีแนวโน้มที่จะผิมนัดชำระพร้อมกัน ทั้งในมิติของการกระจุกตัวของกลุ่มลูกหนี้ (Large borrower concentration) และ/หรือการกระจุกตัวของภาคธุรกิจ (Sector concentration) การทดสอบภาวะวิกฤตจะช่วยให้ สง. ประเมินความเสียหายที่อาจเกิดจากความเชื่อมโยงระหว่างลูกหนี้ในกลุ่มหรือภาคธุรกิจเดียวกันได้ชัดเจนขึ้น

38. สง. ควรใช้คำจำกัดความของกลุ่มลูกหนี้ตามหลักเกณฑ์ที่ ธปท. กำหนด เช่น เกณฑ์การกำกับดูแลลูกหนี้รายใหญ่ (Single lending limit) หรือหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุน โดยทางการ (Pillar 2) ในการวิเคราะห์ผลกระทบจากการกระจุกตัวของกลุ่มลูกหนี้ และใช้คำจำกัดความของภาคธุรกิจ ตามที่ สง. ใช้ในการบริหารพอร์ตสินเชื่อของ สง. ในการพิจารณาการกระจุกตัวในมิติของภาคธุรกิจ

39. ให้ สง. ทดสอบภาวะวิกฤตโดยใช้เครื่องมือหรือวิธีการที่ สง. ใช้ประเมินหรือติดตามความเสี่ยงในภาวะปกติ ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับความซับซ้อนของแต่ละ สง. ตัวอย่างเครื่องมือที่ สง. อาจนำมาใช้ ได้แก่

39.1 พิจารณาจากลูกหนี้หรือกลุ่มลูกหนี้รายใหญ่ ทั้งกรณี Gross และ Net of collateral exposure เปรียบเทียบกับฐานตัวแปรทางการเงินต่าง ๆ เช่น กำไร/ขาดทุนของ สง. เงินกองทุนทั้งสิ้น เงินกองทุนชั้นที่ 1

39.2 พิจารณาจากขนาดฐานะความเสี่ยงในกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญ เปรียบเทียบกับฐานตัวแปรทางการเงินที่เหมาะสม

39.3 พิจารณาจากค่า Herfindahl index

39.4 พิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ระหว่างลูกหนี้ / กลุ่มลูกหนี้ เป็นต้น

40. สง. อาจทดสอบภาวะวิกฤต โดยการจำลองสถานการณ์วิกฤต หรือโดยการวิเคราะห์ความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงปัจจัยความเสี่ยง (Sensitivity analysis) ในลักษณะระดับการกระจุกตัวด้านเครดิตเท่าเดิมหรือเพิ่มขึ้น เช่น การกำหนดให้ลูกหนี้หรือกลุ่มลูกหนี้รายใหญ่ที่สุดจำนวนหนึ่งผิมนัดชำระหนี้ หรือกำหนดสถานการณ์วิกฤตกับภาคธุรกิจใดธุรกิจหนึ่ง หรือกำหนดให้ระดับและทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างลูกหนี้ในและระหว่างภาคธุรกิจใดธุรกิจหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป โดยใช้ Correlation matrix เป็นต้น เพื่อหาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นภายใต้ภาวะวิกฤต

41. ความเสี่ยงจากการกระจุกตัวด้านเครดิต อาจเกิดขึ้นผ่านการปรับลดความเสี่ยง (Credit risk mitigation) ของ สง. ในด้านการกระจุกตัวของประเภทหลักประกัน หรือการกระจุกตัวของตราสารป้องกันความเสี่ยงด้านเครดิตที่ออกโดยคู่สัญญาหนึ่ง ๆ ได้อีกด้วย โดยเฉพาะกับ สง. ที่ใช้วิธี Comprehensive ในการคำนวณการปรับลดความเสี่ยงด้านเครดิตด้วยหลักประกันทางการเงิน ทั้งในส่วนที่ใช้ค่าปรับลดมาตรฐานที่ ธปท. กำหนด (Standard supervisory haircuts) และค่าปรับลดที่ สง. ประเมินค่าเอง (Own estimates of haircuts) ซึ่งมูลค่าที่อาจจะเรียกคืนได้ภายใต้ภาวะวิกฤตอาจแตกต่างจากภาวะปกติ ซึ่งทำให้ค่า haircut แตกต่างกันด้วย เนื่องจากเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น ความน่าเชื่อถือด้านเครดิตของผู้ออกตราสารที่เป็นหลักประกันลดลง หรือขาดสภาพคล่องในตลาด ส่งผลให้ระยะเวลาในการขายหลักประกันเพิ่มขึ้น เป็นต้น ซึ่ง สง. ควรทำการทดสอบภาวะวิกฤตในประเด็นนี้ตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่ ธปท. กำหนดด้วย

42. สง. ควรนำผลการทดสอบที่ได้ไปใช้ประกอบการพิจารณากำหนดมาตรการหรือดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้อง เช่น การกำหนดนโยบายการให้สินเชื่อหรือบริหารพอร์ตสินเชื่อในภาพรวม การกำหนดวงเงินสำหรับลูกหนี้หรือกลุ่มลูกหนี้รายใหญ่ การกำหนดแนวทางหรือนโยบายเรื่องหลักประกันของลูกหนี้ การพิจารณาติดตามและทบทวนสินเชื่อ การปรับลดความเสี่ยง การดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยง หรือการเตรียมแผนรองรับกรณีภาคธุรกิจหรือกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ ที่ สง. มี Exposure สูงประสบปัญหา

ความเสี่ยงด้านตลาดในบัญชีเพื่อการค้า

43. ให้ สง. ทดสอบภาวะวิกฤตสำหรับความเสี่ยงด้านตลาดของฐานะในบัญชีเพื่อการค้า ทั้งในส่วนของ General Market Risk และ Specific Risk โดยที่

43.1 General Market Risk หมายถึง ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าตราสารที่เกิดจากปัจจัยด้านตลาด เช่น อัตราดอกเบี้ย (Interest rate risk) อัตราแลกเปลี่ยน (Foreign exchange rate risk) ราคาตราสารทุน (Equity price risk) ราคาสินค้าโภคภัณฑ์ (Commodity price risk)

43.2 Specific Risk หมายถึง ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงปัจจัยที่สัมพันธ์กับผู้ออกตราสาร เช่น การเปลี่ยนแปลงระดับความน่าเชื่อถือของผู้ออกตราสาร

44. สถานการณ์จำลองที่ใช้ในการทดสอบภาวะวิกฤตควรมีลักษณะมองไปข้างหน้า และมีการทบทวนเป็นประจำให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือปัจจัยความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงไป โดยปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณาในการกำหนดสถานการณ์จำลองมีดังนี้

44.1 การเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของปัจจัยเสี่ยงด้านตลาด และค่าความผันผวนภายใต้ระยะเวลาและระดับความเชื่อมั่นที่กำหนด

44.2 การเปลี่ยนแปลงสภาพและพฤติกรรมของตลาดในภาวะวิกฤต เช่น การเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่น (Market sentiment) และการยอมรับความเสี่ยง (Risk perception) หรือเหตุการณ์ที่ผู้เล่นในตลาดมีความเห็นไปในทางเดียวกัน (One way market) หรือการลดลงของ

สภาพคล่องในตลาด ซึ่งส่งผลต่อสมมติฐานที่ใช้ในแบบจำลอง เช่น กรณี Correlation breakdown or reversal ทำให้มูลค่าเงินลงทุนลดลง หรือประสิทธิภาพของการป้องกันความเสี่ยงพอร์ตเงินลงทุนลดลง หรือต้นทุนในการป้องกันความเสี่ยงสูงขึ้น

44.3 ลักษณะและการกำหนดกลยุทธ์ของพอร์ตเพื่อการค้าของ สง. เช่น ผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ สง. ลงทุนหรือซื้อเพื่อป้องกันความเสี่ยง

44.4 ความเชื่อมโยงระหว่างความเสี่ยงประเภทต่าง ๆ เช่น การขาดสภาพคล่องในตลาด และการผิวนัดชำระหนี้ของลูกค้าในวงกว้าง อาจทำให้เกิดการระดมขายตราสารประเภทต่าง ๆ พร้อมกันเป็นจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อมูลค่าตราสารในตลาด หรือส่วนต่างของราคา (Bid/ask spread)

44.5 การกระจุกตัวของฐานะความเสี่ยงในมิติต่าง ๆ เช่น ตามประเภทของผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

44.6 มีธุรกรรมที่มีลักษณะเป็น Non-linear เช่น Option หรือ Structured product ทั้งกรณีที่ สง. เป็นผู้ลงทุน (Investor) และเป็นผู้ขาย (Writer)

45. สง. ควรนำผลการทดสอบที่ได้ไปใช้ประกอบการพิจารณากำหนดและทบทวนนโยบายและเพดานความเสี่ยงต่าง ๆ และแนวทางการกั้นเงินสำรองเพิ่มเติม (Cushion reserve) ให้เหมาะสมกับลักษณะของพอร์ตของ สง. เช่น การกำหนดเพดานความเสี่ยงสำหรับค่า VaR ค่า Duration limit ค่า FX position limit ค่า Stop-loss limit และค่า Intraday limit หรือกำหนดแนวทางแก้ปัญหาหรือแผนเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทันเวลา

46. ให้ สง. ปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านตลาดและการดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดของสถาบันการเงิน และหนังสือเวียน ธปท. เรื่อง แนวทางที่พึงปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยง ในส่วนของการทดสอบภาวะวิกฤตความเสี่ยงด้านตลาด และที่แก้ไขเพิ่มเติม

47. สำหรับ สง. ที่ใช้วิธี Internal Model Approach ในการคำนวณเงินกองทุนรองรับความเสี่ยงด้านตลาดให้ปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้ ด้วย

47.1 คาดหวังให้มีการทดสอบภาวะวิกฤตที่ครอบคลุมปัจจัยความเสี่ยงที่มากกว่า สง. ที่ใช้วิธี Standardized approach โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงจากแบบจำลอง (Model risk) และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ลักษณะ Tail event ที่อาจเกิดขึ้นได้ไกลกว่าระดับความเชื่อมั่นที่กำหนดไว้ ที่วิธีทางสถิติหรือแบบจำลองที่ใช้อาจไม่ครอบคลุม (Capture) เนื่องจากข้อจำกัดด้านข้อมูลในอดีตที่ใช้ในแบบจำลอง รวมทั้งทดสอบสมมติฐานแบบจำลองภายใต้ภาวะวิกฤต และประเมินผลกระทบกรณีสมมติฐานสำคัญของแบบจำลองเปลี่ยนแปลงไป

47.2 ให้ สง. ทดสอบโดยใช้สถานการณ์จำลองอย่างน้อย ตามที่กำหนดใน ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านตลาดและการดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดของสถาบันการเงิน และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในส่วนของแนวทางการจัดทำ Stress testing ภายใต้อาณัติสถานการณ์จำลองที่ ธพท. กำหนด

ความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคาร

48. สถานการณ์จำลองที่ใช้ในการทดสอบภาวะวิกฤตควรมีลักษณะมองไปข้างหน้า และมีการทบทวนเป็นประจำให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือปัจจัยความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงไป โดยปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณาในการกำหนดสถานการณ์จำลอง มีดังนี้

48.1 การเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของระดับอัตราดอกเบี้ยในช่วงอายุต่าง ๆ ภายใต้อายุและระดับความเชื่อมั่นที่กำหนด ซึ่งส่งผลต่อการกำหนดอัตราดอกเบี้ยครั้งต่อไปของสินทรัพย์ หนี้สิน และรายการนอกงบดุล (Repricing risk)

48.2 การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยที่ไม่เท่ากันของสินทรัพย์ หนี้สิน และรายการนอกงบดุล (Basis risk)

48.3 การเปลี่ยนแปลงรูปร่างและความชันของเส้นอัตราผลตอบแทน (Yield curve risk)

48.4 การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยต่อเครื่องมือทางการเงินที่มี Option แฝงอยู่ (Option risk)

48.5 การเปลี่ยนแปลงของมูลค่าของฐานะในบัญชีเพื่อการธนาคาร ที่ได้รับผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยงอื่นที่มีนัยสำคัญ นอกเหนือจากปัจจัยเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยและอัตราแลกเปลี่ยน เช่น การเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของมูลค่าเงินลงทุนในตราสารทุน

48.6 ลักษณะและการกำหนดกลยุทธ์ของพอร์ตเพื่อการธนาคารและธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ผลิตภัณฑ์เงินฝากประเภทใหม่ ๆ

48.7 การกระจุกตัวของฐานะความเสี่ยงในมิติต่าง ๆ

49. ควรนำผลการทดสอบที่ได้ไปใช้ประกอบการพิจารณากำหนดและทบทวนนโยบายการบริหารความเสี่ยงและเพดานความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยให้เหมาะสมกับลักษณะของพอร์ตของ สง. หรือกำหนดแนวทางแก้ปัญหา หรือแผนเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทันเวลา

50. ให้ สง. ปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคารของสถาบันการเงิน และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในส่วนของการจัดทำ Stress testing

ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

51. สถานการณ์จำลองที่ใช้ในการทดสอบภาวะวิกฤตด้านสภาพคล่องควรมีลักษณะมองไปข้างหน้าและมีการทบทวนเป็นประจำให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือปัจจัย ความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในลักษณะสถานการณ์จำลองวิกฤตที่เกิดขึ้นเฉพาะตัว สง. (Bank's specific crisis) สถานการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบ สง. (Market-wide crisis) และสถานการณ์ ในลักษณะผสม (Combination of both)

52. กรณีการทดสอบฐานะสภาพคล่องของ สง. เฉพาะราย อาจกำหนด สถานการณ์จำลองในลักษณะดังนี้

- เหตุการณ์ที่ส่งผลถึงความเชื่อมั่นของผู้ฝากเงิน คู่ค้า และคู่สัญญาของ สง. เช่น การถูกลดอันดับความน่าเชื่อถือ หรือคาดการณ์ว่า สง. จะถูกลดอันดับความน่าเชื่อถือ ซึ่งกระทบ ต่อต้นทุนในการกู้ยืมของ สง.

- ลูกคามีการเบิกใช้วงเงิน (Committed line) เพิ่มขึ้นอย่างมาก

- การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของเงินฝากอย่างรวดเร็ว และมีการถอนเงินฝาก เพิ่มขึ้นอย่างมาก

- การไถ่ถอนเงินฝากของผู้ฝากรายใหญ่ หรือจากกลุ่มลูกค้ากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

- เหตุการณ์ที่ส่งผลให้ สง. ต้องให้การสนับสนุนด้านสภาพคล่องแก่บริษัทใน กลุ่มธุรกิจทางการเงิน หรือลูกค้าสำคัญ

53. กรณีการทดสอบสภาพคล่องของตลาดหรือเหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อ ระบบ สง. โดยรวม อาจกำหนดสถานการณ์จำลองในลักษณะ ดังนี้

- เหตุการณ์ที่ส่งผลให้เกิดความยากหรือเพิ่มต้นทุนในการกู้ยืมเงินระหว่าง สง.

- ปัญหาสภาพคล่องที่เกิดผลกระทบระดับภูมิภาคและระดับโลก เช่น วิกฤตที่เกิดกับตลาดเกิดใหม่ (Emerging countries)

- ความยากในการระดมเงินทุนที่เป็นเงินตราต่างประเทศบางสกุล

- การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบของทางการ

54. สง. อาจนำผลกระทบที่เกิดจากความเสี่ยงด้านอื่น ๆ มาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดสถานการณ์จำลองเพื่อสะท้อนความเชื่อมโยงระหว่างความเสี่ยงประเภทต่าง ๆ เช่น ข้อมูล กระแสเงินที่ได้จากการประมาณค่า LGD สำหรับความเสี่ยงด้านเครดิตสามารถนำมากำหนด สถานการณ์จำลองสำหรับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องได้ ความเสี่ยงด้านชื่อเสียงหรือความเสี่ยง ด้านการชำระดุล (Settlement risk) ที่อาจกระทบต่อสภาพคล่องของ สง. หรือความเสี่ยงด้าน

ปฏิบัติการอาจทำให้เกิดปัญหาความยุ่งยากในการบริหารสภาพคล่องได้หากมีเหตุการณ์สำคัญกระทบต่อระบบงานส่วนที่สำคัญของ สง. เป็นต้น

55. ในการประเมินฐานะสภาพคล่องสุทธิของสินทรัพย์ หนี้สิน และภาระผูกพัน โดยอาศัยอัตราส่วนและตัวกำหนดระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของ สง. เช่น Liquidity gap ภายใต้สถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ ต้องอาศัยสมมติฐานและการประมาณการที่สำคัญในหลายเรื่อง ซึ่งอาจใช้เทคนิคที่แตกต่างกันในการประเมินกระแสเงินสดเข้าและกระแสเงินสดออกได้ เช่น การใช้ข้อมูลจากพฤติกรรมในอดีตของลูกค้า การใช้ข้อมูลจากพฤติกรรมในอดีตของระบบโดยรวม การพัฒนาแบบจำลองขึ้นเอง การประมาณการโดยใช้ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หรืออาจใช้หลาย ๆ เทคนิค ประกอบกัน อย่างไรก็ตาม ใดๆก็ดี ควรมีการประเมิน ติดตามและทบทวนสมมติฐานและประมาณการที่ใช้เป็นประจำ ว่ายังคงสมเหตุสมผลและยังสามารถใช้ได้ผลดีอยู่หรือไม่

56. ในการประมาณกระแสเงินสดรับจากงบดุลด้านสินทรัพย์ภายใต้ภาวะวิกฤตให้ สง. พิจารณาปัจจัยต่าง ๆ เช่น

- ประมาณการปริมาณสินเชื่อที่ได้รับชำระคืน
- ประมาณการมูลค่าเงินลงทุนที่ขายได้ภายหลังจากอัตราคิดลด (Haircut)

57. ในการประมาณกระแสเงินสดออกจากงบดุลด้านหนี้สินและรายการนอกงบดุลภายใต้ภาวะวิกฤตให้ สง. พิจารณาปัจจัยต่าง ๆ เช่น

- ประมาณการการไถ่ถอนเงินฝากบัญชีของลูกค้า
- ประมาณการการถูกเรียกคืนเงินกู้ยืมที่ไม่มีอายุกำหนดไว้ในสัญญา เช่น Call loan รวมทั้ง Interbank loan
- ประมาณการวงเงินสินเชื่อที่จะมีการอนุมัติ และการเบิกใช้วงเงินสินเชื่อของลูกค้า
- ประมาณการผลกระทบจากภาระผูกพันและการค้าประกัน
- ประมาณการหลักประกันที่อาจถูกเรียกเพิ่มเติม หรือการถูกขอ Early termination สัญญาอนุพันธ์จากคู่สัญญา

58. สง. ต้องใช้หลักความระมัดระวังในการทำประมาณการกระแสเงินสดและการปรับพฤติกรรมภายใต้ภาวะวิกฤต พร้อมจัดให้มีเอกสารสนับสนุนประกอบการตรวจสอบไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

59. สง. ควรนำผลการทดสอบที่ได้ไปใช้ประกอบการพิจารณากำหนดและทบทวนนโยบายการบริหารความเสี่ยง แผนการบริหารสภาพคล่อง ตัวบ่งชี้ (Trigger point) เพดานความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่เกี่ยวข้อง เช่น อัตราส่วนเงินฝากต่อเงินให้สินเชื่อ ค่า Mismatch limit ในแต่ละ

ช่วงเวลา และใช้ประกอบการจัดทำและทบทวนแผนฉุกเฉินด้านสภาพคล่อง (Contingency plan) เพื่อรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นภายใต้ภาวะวิกฤตในลักษณะต่าง ๆ

60. แผนฉุกเฉินของแต่ละ สง. อาจมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับขนาดและความจำเป็นในการต้องพึ่งพาบุคคลภายนอกในกรณีเกิดภาวะวิกฤต ทั้งนี้ ให้จัดทำโดยอาศัยหลักความระมัดระวัง โดย ธปท. จะประเมินความเพียงพอและความเป็นไปได้ของแผนฉุกเฉินด้านสภาพคล่องที่ สง. จัดทำด้วย ตัวอย่างข้อมูลที่ควรมีในแผนฉุกเฉินด้านสภาพคล่องได้แก่

- คำนิยามลักษณะเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดปัญหาสภาพคล่องแก่ สง.
- รายละเอียดแผนการจัดหาเงินทุนในช่วงวิกฤต เช่น การขายสินทรัพย์ การกู้ยืม การลดการให้สินเชื่อ การขายสินทรัพย์สภาพคล่องหรือนำไปเป็นประกันการกู้ยืมผ่านธุรกรรม Repurchase การแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ (Securitization) การขายบริษัทย่อย การระดมเงินฝากเพิ่มขึ้น การขยายเวลาชำระหนี้ การกู้ยืมเงินจากวงเงินที่ยังเหลืออยู่ การเพิ่มทุน การงดจ่ายเงินปันผล
- แผนการบริหารงานในช่วงที่เกิดภาวะวิกฤต โดยต้องกำหนดผู้รับผิดชอบ และรายละเอียดหน้าที่อย่างชัดเจน รวมถึงกำหนดกระบวนการเพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างราบรื่น เช่น รายชื่อและเบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้ของเจ้าหน้าที่ที่ต้องติดต่อประสานงานในช่วงเวลาวิกฤต
- การกำหนดกระบวนการในการติดต่อบุคคลภายนอก เช่น คู่ค้าที่สำคัญ ผู้ตรวจสอบบัญชี นักวิเคราะห์ สื่อมวลชนต่าง ๆ รวมทั้ง ธปท.

61. ให้ สง. ปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์การดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องเพื่อรองรับสถานการณ์ด้านสภาพคล่องที่มีความรุนแรง (Liquidity Coverage Ratio: LCR) หลักเกณฑ์การดำรงแหล่งที่มาของเงินให้สอดคล้องกับการใช้ไปของเงิน (Net Stable Funding Ratio : NFSR) และแนวนโยบายการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงิน รวมถึงแนวทางการจัดการความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่พึงปฏิบัติที่กำหนดในแนวทางการตรวจสอบแบบเน้นธุรกรรมสำคัญของสถาบันการเงิน และที่แก้ไขเพิ่มเติม

III. แนวทางการประเมินการทดสอบภาวะวิกฤตของ ธปท.

62. สง. มีหน้าที่แสดงให้เห็น ธปท. เห็นว่ากระบวนการทดสอบภาวะวิกฤตของ สง. มีความเหมาะสม ครอบคลุมความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ ธปท. จะประเมินความเหมาะสมของแนวทางการทดสอบภาวะวิกฤตของ สง. โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุนตาม ICAAP โดยพิจารณาประเด็นต่อไปนี้

62.1 นโยบาย บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการผู้บริหารระดับสูง และผู้ที่เกี่ยวข้อง

62.2 ความรู้ความเข้าใจ การมีส่วนร่วมและการให้ความสำคัญของผู้บริหารระดับสูงในกระบวนการทดสอบภาวะวิกฤต

62.3 รายละเอียดกระบวนการทดสอบภาวะวิกฤต รวมถึง การระบุประเภทความเสี่ยง ปัจจัยความเสี่ยง และการกำหนดสถานการณ์จำลองในด้านระดับความรุนแรง และความเกี่ยวเนื่องสอดคล้องกับลักษณะพอร์ตและความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญของ สง.

62.4 สมมติฐานสำคัญในการทดสอบ

62.5 ปริมาณฐานะและขอบเขตของพอร์ตสินเชื่อนำมาทดสอบ (Scope of exposure) รวมถึงความสามารถในการชี้ให้เห็นภาพความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญที่ สง. มี

62.6 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการทดสอบภาวะวิกฤตทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

62.7 การประเมินผลของการทดสอบภาวะวิกฤตต่อตัวแปรทางการเงินที่สำคัญของ สง. ตามระยะเวลา (Time horizon) ที่เหมาะสม รวมทั้งสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกรณี Dynamic stress test

62.8 การรายงานผลการทดสอบภาวะวิกฤต ทั้งในด้านคุณภาพของรายงานสายการรายงานที่ชัดเจน และการรายงานที่ทันต่อเวลา

62.9 ความสามารถและความเพียงพอของเงินกองทุนในการรองรับผลกระทบ และการเตรียมความพร้อมรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

62.10 การใช้ประโยชน์จากผลการทดสอบภาวะวิกฤตมาใช้ประกอบการบริหารความเสี่ยงของ สง. และประกอบการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุนตาม ICAAP เช่น การกำหนดนโยบายและเพดานความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง

62.11 ความพร้อมของระบบข้อมูลที่ใช้ในการทดสอบ ทั้งในด้านความน่าเชื่อถือ ความถูกต้อง และความครบถ้วนของข้อมูล

62.12 ความเหมาะสมและเกี่ยวข้องของข้อมูลภายนอกที่นำมาใช้

62.13 คุณภาพของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบภาวะวิกฤต

62.14 การทบทวนนโยบายและกระบวนการทดสอบภาวะวิกฤต

ทั้งนี้ ธปท. จะประเมินความเหมาะสมของการทดสอบภาวะวิกฤตของ สง. โดยพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่าง สง. แต่ละแห่ง (Proportionality) ในเรื่องต่าง ๆ เช่น ลักษณะธุรกิจ ความเสี่ยง ขนาด ความซับซ้อน ความเชื่อมโยง และการทดแทนกันได้

63. ในการพิจารณาผลกระทบ ธปท. อาจจะ

63.1 พิจารณาปัจจัยเฉพาะสำหรับแต่ละความเสี่ยงประกอบ เช่น ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินสำหรับความเสี่ยงด้านเครดิต และการปรับมูลค่า (Valuation adjustment) สำหรับความเสี่ยงด้านตลาด

63.2 ปรับปรุงสถานการณ์จำลองของ สง. เช่น อัตราคิดลดกับสินทรัพย์ สภาพคล่อง หรืออัตราการฝากต่อ (Roll over rate) ที่ใช้หลักความระมัดระวัง (Conservatism) มากขึ้นสำหรับความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

64. ธปท. จะใช้ผลจากการทดสอบภาวะวิกฤต ประกอบการพิจารณา ความเพียงพอเงินกองทุนของ สง. ทั้งนี้ ธปท. จะให้ความสำคัญกับการมีมาตรการป้องกันและแผน เตรียมความพร้อมรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ในด้านความเป็นไปได้ สามารถปฏิบัติได้จริง ประสิทธิภาพ ต้นทุน และความทันท่วงที

รายงานการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุน (ICAAP Report) ประจำปี.....

<p>1. บทสรุป (Executive summary)</p> <p>1.1 สรุปผลการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุน</p> <p>1.1.1 เงินกองทุนขั้นต่ำตามหลักเกณฑ์ Pillar 1</p> <p>1.1.2 ผลการประเมินความเสี่ยงตามหลักเกณฑ์ Pillar 2</p> <p>(1) ระดับของความเสี่ยงแต่ละประเภทที่ประเมินได้</p> <p>(2) เงินกองทุนส่วนเพิ่มที่ต้องดำรงตามหลักเกณฑ์ Pillar 2</p> <p>1.1.3 ผลการทดสอบภาวะวิกฤตและผลกระทบต่อเงินกองทุน</p> <p>1.2 แผนเงินกองทุน</p>
<p>2. ภาพรวมของสถาบันการเงิน</p> <p>2.1 ภาพรวมการดำเนินธุรกิจ (Business profile) ของสถาบันการเงินในปัจจุบันและในระยะเวลา 3 ปีข้างหน้า</p> <p>2.2 ข้อมูลทางการเงินที่สำคัญของสถาบันการเงินในปัจจุบันและในระยะเวลา 3 ปีข้างหน้า</p> <p>2.3 ภาพรวมของการบริหารความเสี่ยง และกระบวนการบริหารความเสี่ยงในแต่ละประเภทธุรกิจ และหน่วยงานสนับสนุนที่สำคัญ</p>
<p>3. บทบาทของคณะกรรมการสถาบันการเงินและผู้บริหารระดับสูง</p> <p>3.1 ภาพรวมของกระบวนการ ICAAP</p> <p>3.2 การกำกับดูแลโดยคณะกรรมการสถาบันการเงินและผู้บริหารระดับสูง การอนุมัติระดับความเสี่ยงที่สถาบันการเงินยอมรับได้ (Risk appetite) นโยบายการประเมินความเสี่ยงและความเพียงพอของเงินกองทุน กลยุทธ์ในการดำรงเงินกองทุน รวมทั้งนโยบายการทดสอบภาวะวิกฤต</p> <p>3.3 แนวทางการบริหารความเสี่ยงให้สอดคล้องตามนโยบายที่อนุมัติ เช่น การกำหนดเพดานความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk limit) หรือระดับความเสียหายที่ยอมรับได้</p> <p>3.4 การมอบหมายงานและการติดตามการปฏิบัติงานของส่วนงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>3.4.1 บุคคลหรือฝ่ายงานที่รับผิดชอบ</p> <p>3.4.2 ระบบ IT</p> <p>3.4.3 ระบบการรายงาน</p> <p>3.4.4 คู่มือการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>3.4.5 แผนการพัฒนาหรือปรับปรุงแต่ละระบบงานที่เกี่ยวข้อง</p>

<p>4. การประเมินความเสี่ยงที่สำคัญและเงินกองทุนที่ใช้รองรับ</p> <p>4.1 ความเสี่ยงตามหลักเกณฑ์ Pillar 1</p> <p>4.2 ความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญตามหลักเกณฑ์ Pillar 2 ซึ่งอย่างน้อยต้องครอบคลุม Credit concentration risk, IRRBB, Liquidity risk, Strategic risk, Reputation risk, IT risk, และ Legal and compliance risk</p> <p>4.2.1 การพิจารณาและทบทวนความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ (Materiality) โดยต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของสถาบันการเงินทั้งในปัจจุบันและอนาคต</p> <p>4.2.2 การประเมินระดับความเสี่ยง (ในกรณีที่ประเมินโดยใช้วิธีเชิงปริมาณ ให้ระบุรายละเอียดแนวทางการคำนวณและผลที่ได้)</p> <p>4.2.3 กระบวนการเพื่อควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้</p> <p>4.2.4 เงินกองทุนที่ต้องมีเพื่อรองรับความเสี่ยง (กรณีไม่สามารถบริหารจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้)</p>
<p>5. การทดสอบภาวะวิกฤต (Stress test)</p> <p>5.1 ประเภทความเสี่ยงที่จัดทำ Stress test ซึ่งอย่างน้อยต้องครอบคลุม Credit risk & Credit concentration risk, Market risk, IRRBB และ Liquidity risk</p> <p>5.2 แนวทางการกำหนดสถานการณ์จำลอง และขนาดการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยความเสี่ยงที่ใช้</p> <p>5.3 รายละเอียดพอร์ต หรือฐานะที่ทำการทดสอบ (เช่น ลูกหนี้รายใหญ่ ลูกหนี้ SME ลูกหนี้รายย่อย ประเภทบัตรเครดิต เช่าซื้อ หรือเฉพาะฐานะในประเทศ ไม่รวมสาขาหรือบริษัทลูกในต่างประเทศ เป็นต้น)</p> <p>5.4 วิธีการ/เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบ สมมติฐานที่เกี่ยวข้อง (เช่น VaR at 10 days holding period and 99 percent confidence level)</p> <p>5.5 รายละเอียดผลการทดสอบ (เช่น ผลต่อคุณภาพลูกหนี้ ผลต่อเงินกองทุน ผลต่อฐานะสภาพคล่อง)</p> <p>5.6 แผนเตรียมความพร้อมรองรับผลกระทบ และความเชื่อมโยงกับความเพียงพอของเงินกองทุนหากมีนัยสำคัญ (เช่น การปรับลดฐานะโดยใช้ Hedging instrument การดำรงเงินกองทุนเพิ่มเติม)</p>
<p>6. การจัดทำแผนเงินกองทุน (Capital planning)</p> <p>6.1 ประมาณการความต้องการเงินกองทุนในปัจจุบันและในระยะเวลา 3 ปี ข้างหน้า</p> <p>6.1.1 ในสถานการณ์ปกติ</p> <p>6.1.2 ในสถานการณ์ภาวะวิกฤต</p> <p>6.2 แผนการจัดการเพื่อรักษาระดับเงินกองทุน</p> <p>6.2.1 แนวทางการรักษาและเสริมสร้างระดับเงินกองทุน</p> <p>6.2.2 การกำหนดและวิเคราะห์ทางเลือกเพื่อรักษาและเสริมสร้างระดับเงินกองทุน</p> <p>6.2.3 ผู้รับผิดชอบ ขั้นตอน ระยะเวลาดำเนินการ และระยะเวลาที่คาดว่าจะสัมฤทธิ์ผล</p>

7. การรายงาน ICAAP ต่อผู้บริหารระดับสูง

7.1 หน่วยงานหรือผู้ที่รับผิดชอบในการจัดทำและตรวจสอบความถูกต้องของรายงานที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงแต่ละประเภท ความเสี่ยงรวม และการทดสอบภาวะวิกฤต ซึ่งครอบคลุมการพิจารณาและทบทวนความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ การกำหนดสถานการณ์จำลอง การประเมินผลกระทบ การเตรียมการรองรับ และการสอบทาน

7.2 ความถี่ในการจัดทำรายงานแต่ละประเภท

7.3 รายงานผลการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุน

7.4 ตัวอย่างรายงานที่เสนอต่อคณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูง

8. การสอบทานกระบวนการ ICAAP

8.1 นโยบาย ข้อกำหนด และวิธีปฏิบัติในการสอบทานกระบวนการ ICAAP และการทดสอบภาวะวิกฤต

8.2 หน่วยงานและบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการสอบทาน

8.3 รายงานผลการสอบทานที่เสนอต่อคณะกรรมการตรวจสอบ

คำถาม-คำตอบแนบท้ายประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย
เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนโดยทางการ (Pillar 2)
ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2564

ลำดับ	คำถาม	คำตอบ
1.	<p>ธปท. จะกำหนดแนวทางการประเมินความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญตามหลักการ Pillar 2 เช่น การประเมินความเสี่ยงจากการกระจุกตัวด้านเครดิต (Credit concentration risk) และการประเมินความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคาร (Interest rate risk in the banking book - IRRBB) รวมถึงแนวทางการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุน และแนวทางการดำรงเงินกองทุนส่วนเพิ่มหรือไม่</p>	<p>ในหลักการประกาศ Pillar 2 เป็น Principle base regulation เพื่อให้ สง. สามารถประเมินความเสี่ยงและความเพียงพอของเงินกองทุนให้สอดคล้องกับลักษณะความเสี่ยง รวมถึงขนาด ความซับซ้อน และลักษณะการดำเนินธุรกิจของ สง. แต่ละแห่ง สง. จึงควรกำหนดวิธีการประเมินความเสี่ยงและการคำนวณเงินกองทุนส่วนเพิ่มที่เหมาะสมเอง โดย สง. อาจพิจารณานำวิธีที่เป็นสากลมาใช้</p> <p>สำหรับ สง. ขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดในการประเมินด้วยตนเองสามารถขอคำแนะนำจาก ธปท. ได้</p>
2.	<p>สถาบันการเงินสามารถดำรงเงินกองทุนส่วนเพิ่ม เพื่อรองรับความเสี่ยงที่ประเมินด้วยวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative method) ได้หรือไม่</p>	<p>สถาบันการเงินสามารถดำรงเงินกองทุนส่วนเพิ่มเพื่อรองรับความเสี่ยงประเภทที่มีลักษณะเป็นเชิงคุณภาพได้ อย่างไรก็ตาม ธปท. คาดหวังให้สถาบันการเงินมีกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่ดีและเครื่องมือที่เกี่ยวข้องที่เหมาะสม เพื่อให้สถาบันการเงินสามารถติดตามและจัดการความเสี่ยงได้</p>
3.	<p>หากความเสี่ยงที่สถาบันการเงินประเมินตามหลักการ Pillar 2 (ทั้งที่ประเมินโดยวิธีเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ) อยู่ในระดับสูงเกินกว่าระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ สถาบันการเงินต้องดำรงเงินกองทุนทันที หรือมีเวลาในการบริหารจัดการ เพื่อลดความเสี่ยงให้ลง</p>	<p>สถาบันการเงินมีหน้าที่ติดตามความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มั่นใจได้ว่าเงินกองทุนที่มีอยู่เพียงพอรองรับความเสี่ยงทั้งหมด ดังนั้น หากสถาบันการเงินพบว่าความเสี่ยงที่มีอยู่มีแนวโน้มจะเกินกว่าระดับ</p>

ลำดับ	คำถาม	คำตอบ
	มาอยู่ภายใต้ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ เช่น ภายใน 12 เดือน	ที่ยอมรับได้สถาบันการเงินควรบริหารจัดการความเสี่ยงดังกล่าวทันที
4.	สถาบันการเงินสามารถใช้แนวทางการประเมินความเสี่ยงตามหลักการ Pillar 2 ตามประกาศฉบับที่ยกเลิก ในช่วงที่อยู่ระหว่างพัฒนากรอบการประเมินความเสี่ยงตามประกาศฉบับใหม่ เช่น การพิจารณาปัจจัยด้านประพฤติกรรมของลูกค้าเพื่อประเมินความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคาร ได้หรือไม่	ในช่วงแรกสถาบันการเงินอาจใช้แนวทางการประเมินความเสี่ยงที่เหมาะสมกับข้อจำกัดในขณะนั้นได้ โดยสถาบันการเงินควรจะทราบข้อจำกัดและเข้าใจผลกระทบจากข้อจำกัดดังกล่าว เพื่อให้มั่นใจว่ากระบวนการประเมินความเสี่ยงสอดคล้องกับลักษณะความเสี่ยงของสถาบันการเงิน
5.	ในกระบวนการพิจารณาความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ (Materiality) สำหรับความเสี่ยงที่ Pillar 1 ยังครอบคลุมไม่ครบถ้วนหรือยังไม่ได้ระบุไว้ ซึ่งควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของสถาบันการเงิน รวมถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) ด้วยนั้น ธปท. มีความคาดหวังอย่างไร	ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) เป็นปัจจัยที่ สง. ควรพิจารณาในกระบวนการประเมินความเสี่ยง โดยปัจจัยด้าน ESG จะถูกกำหนดให้เป็นความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ (Materiality) หรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับพิจารณาของ สง. โดยให้ยึดตามความสอดคล้องกับลักษณะธุรกิจของ สง. แต่ละแห่ง ปัจจัยด้าน ESG เป็นเรื่องสำคัญที่ ธปท. สนับสนุนให้ สง. นำไปปรับใช้กับการกำหนดนโยบายและกระบวนการทำงานภายใน ซึ่งรวมถึงกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยแนวทางการประเมินปัจจัยด้าน ESG ยังคงเป็น Principle-based ที่ สง. สามารถกำหนดแนวทางการประเมินให้สอดคล้องตามความเหมาะสมกับลักษณะการดำเนินธุรกิจของ สง. ได้เอง นอกจากนี้ในการนำปัจจัยด้าน ESG มาพิจารณาใช้ในกระบวนการ ICAAP นั้น สง. สามารถทยอยดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนงานด้าน ESG ที่ สง. กำหนดได้